

**VARGA Attila Ferenc alezredes,
a HM Jogi Főosztály munkatársa,
a ZMNE PhD hallgatója**

A TENGEREK SZABADSÁGÁNAK ÉS BIZTONSÁGÁNAK HELYE AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK BIZTONSÁGI STRATÉGIÁIBAN

THE PLACE OF THE FREEDOM AND SECURITY OF THE SEAS IN THE SECURITY STRATEGIES OF THE UNITED STATES OF AMERICA

A közelmúltban az Egyesült Államok vezetése a legmagasabb szinten foglalkozott a somáliai kalózkodás kérdésével, és határozott intézkedések megtételéről döntött. Jelen cikkben a szerző arra keresi a választ, hogy egy távoli afrikai ország tengerpartja mellett elburjánzott kalózkodás mennyiben lehet hatással egy szuperhatalom biztonságára. A válasz az Egyesült Államok biztonságával foglalkozó, e tanulmányban bemutatott, stratégiai dokumentumokban rejlik, amelyek kiemelten foglalkoznak a tengerek szabadságával és biztonságával, mint a nemzeti biztonság részét alkotó gazdasági biztonság egyik fő feltételével.

Kulcsszavak: Amerikai Egyesült Államok, stratégia, biztonság, tenger, kalózkodás

Recently, the highest level leadership of the United States of America has dealt with the question of the piracy in Somalia and decided to take resolute steps. In this article, the author is looking for an answer about how the increased piracy activities off the coast of a far laying African country may affect the security of a superpower. The answer can be found in the security strategy documents of the USA which are stressing the importance of the freedom and security of the seas as one of the major conditions of the economical security, which is also important to the overall national security.

Keywords: Unites States of America, strategy, security, sea, piracy

2009. április 15-én Hillary Rodham Clinton, az USA külügyminisztere a haiti miniszterelnökkel történt hivatalos találkoztóját követő sajtótájékoztatóján, a somáliai kalózkodással összefüggésben *az alábbiakat közölte a világ nyilvánosságával:*

„Ezen a héten a Külügyminisztérium négy haladéktalan intézkedés megtételét tervezi a szélesebb értelemben vett kalózkodás-ellenes stratégia előmozdítása érdekében. (...) Mindenekelőtt megbízottat küldünk Brüsszelbe a somáliai békefenntartási és fejlesztési kérdésekkel foglalkozó nemzetközi tanácskozáson való részvétel céljából. A somáliai

kalózkodás problémájának megoldása magában foglalja azon szomáliai képességek fejlesztését, hogy az ország a saját területén a rendet fenntartsa. Megbízottunk együtt fog működni más partnerországokkal annak érdekében, hogy segítse Szomáliát a kalózbázisok felszámolásában, és csökkentse a szomáliai fiatalemberek arra irányuló késztetését, hogy a kalózkodásban részt vegyenek. Másodsorban, kezdeményezem partnereinknél a kalózkodásban illetékes Nemzetközi Kapcsolattartó Csoport¹ haladéktalan összehívását, hogy dolgozza ki egy kiterjesztett nemzetközi válaszlépés lehetőségét.

A kapcsolattartó csoport által az eredeti felkérésünkre adott azon válaszjavaslat, hogy a nemzetek haditengerészeti eszközökkel járuljanak hozzá az erőfeszítésekhez, eredményesnek bizonyult. De most jobb koordinációra van szükség. Egy hatalmas óceáni területről beszélünk, amely négyszer nagyobb, mint Texas, tehát képesnek kell lennünk együttműködni, hogy elrettentsük a kalózokat. Ugyancsak biztosítanunk kell, hogy a kalózok elengedjék a hatalmukban tartott hajókat és azok személyzetét, és ki kell alakítanunk a kalózeszközök figyelemmel kísérésének és működtetésük megszüntetésének módját. Harmadsorban, utasítottam a diplomáciai csoportot, hogy vegye fel a kapcsolatot a szomáliai Átmeneti Szövetségi Kormány hivatalnokaival, valamint Puntföld tartomány regionális vezetőivel. Nyomást fogunk gyakorolni ezen vezetőkre, hogy lépjenek fel a saját területükről kiinduló kalózkodással szemben. És végül negyedszer, minthogy az világos, hogy a kalózkodás elleni védelem a kormányok és a szállítmányozó ipar közös felelőssége, utasítottam a csoportunkat, hogy működjön együtt a hajózási vállalatokkal és a biztosító társaságokkal annak érdekében, hogy az önvédelmi intézkedésekben meglévő hiányosságok megszüntetésre kerüljenek. Összességében tehát továbbra is dolgozunk ezeken az intézkedéseken, valamint folytatjuk az Afrika Szarvánál² levő tengerek biztonságának helyreállítására irányuló hosszú távú stratégia kialakítását.”³

Joggal merülhet fel a kérdés, hogy mi ösztönzi az Egyesült Államokat, és annak legfelsőbb vezetését⁴ arra, hogy az ország határaitól több ezer

¹ A Nemzetközi Kapcsolattartó Csoport munkájáról részletesebben ld. Contact Group on Piracy off the Coast of Somalia – Bureau of Political-Military Affairs (January 14, 2009) – Internet: <http://www.state.gov/t/pm/rls/othr/misc/121054.htm> (Letöltés: 2009. április 30.)

² A „Horn of Afrika” elnevezésű, mintegy 2 millió négyzetkilométernyi földrajzi terület valójában Eritreát, Djibutit, Etiópiát és Szomáliát foglalja magában, több mint 90 millió lakossal.

³ Announcement of Counter-Piracy Initiatives – Washington, DC, (April 15, 2009) Internet: <http://www.state.gov/secretary/rm/2009a/04/121758.htm> (Letöltés: 2009. április 30.)

⁴ A külügyminiszteri bejelentés előtt egy nappal Barack Obama, az Amerikai Egyesült Államok elnöke már ígéretet tett a szomáliai kalózok elleni határozott fellépésre, vagyis a térségbeli kalózkodás további terjedésének megakadályozására, a jövőbeni támadások megelőzésére, és a kalózkodásban résztvevő személyek büntetőjogi felelősségre vonására. Ld. DIXON, Robyn: Obama vows to fight piracy - Tribune Newspapers, April 14, 2009 – Internet:

kilométerre levő, és a világ legszegényebb országaként, sőt kifejezetten bukott államként számon tartott Szomália belső ügyeivel, illetve az ezen afrikai országgal szomszédos tengerrészeken elburjánzott bűnözéssel, konkrétan a kalózkodás problematikájával foglalkozzon? A választ a megoldatlan regionális konfliktusok negatív kisugárzásában, illetve a különböző bünelkövetési módok – köztük a kalózkodás – globális kereskedelemre és biztonságra gyakorolt hatásában kell keresni, amelyekre, és az általuk generált szerteágazó veszélyekre az Amerikai Egyesült Államoknak, mint politikai, katonai, és gazdasági értelemben egyaránt szuperhatalomnak számító országnak megoldást kell találnia. Ez a törekvés már megjelenik az USA nemzeti biztonságával foglalkozó átfogó stratégiájában, teret engedve ezáltal az ágazati szinten megfogalmazott, a végrehajtás részleteire is kiterjedő elképzeléseknek.

A MEGOLDANDÓ PROBLÉMA: SZOMÁLIA

Az 1980-as évek végén Szomáliában lezajlott véres háborúk megdöbbentették a világ közvéleményét. Ennek oka nem csak az erőszak eszkalálódása, hanem a nemzetközi közösség cselekvésképtelensége is volt. Szomália, mint állam, gyakorlatilag megszűnt létezni, és különböző független hatalmi központokra bomlott fel. Még ezt megelőzően lényegesen megváltozott az állami hatalomgyakorlás, amikor az északi rész egyoldalúan, az ország déli részén élő csoportokkal való mindenfajta konzultáció, és a központi kormány bármilyen beleegyezése nélkül kimondta függetlenségét. Az ország teljes déli része romokban hevert. Mogadishu különböző részeit jól felfegyverzett, törzsi alapokra épített csoportok ellenőrizték. Mogadishu-n kívül, a déli rész más területein egymással rivalizáló politikai szervezetek alakítottak ki regionális hatalmi központokat.⁵

Napjainkban is milliók élnek Szomáliában létbizonytalanságban. Az élelmiszer és a közbiztonság hiánya ijesztő. Habár vannak kormányzásra tett kísérletek, a korábban kialakult teljes jognélküli állapotban nem sok változás figyelhető meg. A hadurak azáltal, hogy saját érdekeiket a szomáliai nép érdekei fölé helyezik, csak még inkább hozzájárulnak ehhez a kialakult problémákhoz. Szomália helyzetére az „összeomlott állam” (collapsed state / failed state)⁶ kifejezést szokták használni.⁷

http://www.chicagotribune.com/news/nationworld/chi-pirates_14apr14,0,2942506.story

(Letöltés: 2009. április 30.)

⁵ KNIGHT, W. Andy: Adapting the United Nations to a Postmodern Era – Palgrave Publishers Ltd. (2001), p. 77.

⁶ Megemlítené, hogy a The Fund for Peace által kialakított Failed State Index szerint – amely 3 nagyobb (szociális, gazdasági és politikai) kategóriába tartozó 12 jellemző alapján rangsorolja a világ összes országát – Szomália 2006-ban még „csak” a 7., 2007-ben már 3., 2008-ban

Az összeomlott állam esetében a legitim politikai, hatalmi és jogi struktúrák szétesnek, amelynek eredményeképpen – ha anarchia nem is keletkezik törvényszerűen – az állami apparátus teljesen összeomlik.⁸ A már összeomlott, vagy éppen az összeomlás szélén álló, főleg afrikai államok esetében *bizonyos közös jelenségek figyelhetők meg. Ide tartoznak:*

a) posztkoloniális függetlenség, amely ugyan jogi és névleges államiséget eredményez, de az államiség tényleges megnyilvánulása nem tapasztalható;

b) autokratikus rendszer, amely általában elnyomja az ellentétes véleményeket, arra késztetve ezzel a civil társadalom bizonyos rétegeit, hogy szembe helyezkedjenek az állami hatalom képviselőivel;

c) polgárháború a nacionalista kormányzatok és a gerilla mozgalmak között, amely teljesen szétzúzza az amúgy is törékeny államapparátust;

d) katonai erő alkalmazása, mint fő államépítő eszköz, ide értve a fegyveres erő alkalmazását a civil társadalom lojalitásának kikényszerítésére, amelynek eredményeképpen az állam teljesen elveszti legitimitását;

e) a fegyverek széleskörű elterjedése a társadalom minden rétegében, amely aláássa az állami intézmények működőképességét;

f) belső korrupció.

Szomália esetében az összeomlott állam fent felsorolt valamennyi ismérve megfigyelhető.⁹

Az összeomlott államokat rutinszerűen szokták olyanoknak nyilvánítani, amelyek fenyegetést jelentenek a nemzetközi békére és biztonságra. Különösen igaz ez azokra az államokra, amelyekben az ENSZ Biztonsági Tanács felhatalmazása alapján békefenntartó erők állomásoznak. Összeomlott államok esetében azonban a nemzetközi békére és biztonságra való fenyegetést a szó legtágabb értelmében kell venni, vagyis amely nem csupán fegyveres konfliktus kiterjedésének veszélyét hordozza magában, hanem amely táptalajt nyújt a járványokhoz, a menekültek tömeges mozgásához, a határokon áthúzódó bűnözéshez, a

viszont az első helyen állt. Ld. Fund for Peace – Failed State Index – Internet:

http://www.fundforpeace.org/web/index.php?option=com_content&task=view&id=99&Itemid=140 (Letöltés: 2009. március 30.)

⁷ KNIGHT, p. 77.

⁸ Ezt a helyzetet meg kell különböztetnünk a nagy történelmi birodalmak bukásától, hiszen ez utóbbi esetben az önálló politikai egységekre szétszakadt korábbi államterületet és lakosságát immár saját államapparátus kormányozza, amelyben megtalálható a jogalkotás, az igazságszolgáltatás, a kormányzati/végrehajtó hatalom, a katonai és polgári funkciók, stb.

⁹ KNIGHT, p. 78.

fegyvercsempészéshez, a természeti környezet elpusztításához, és egyéb regionális problémák kialakulásához.¹⁰

Szomáliában 1991 januárja óta nincs működőképes központi kormány. Habár az elhúzódó anarchia okozott bizonyos mértékű aggodalmat a térség biztonságát illetően, 2001 szeptemberéig a külföld többnyire a humanitárius szükséghelyzetre koncentrált. A szeptemberi 11-i terrorcselekmények óta azonban Szomáliának kiemelt figyelmet szentelnek a terrorizmus elleni harc képviselői, elsősorban arra hivatkozva, hogy az összeomlott államok ideális búvóhelyet nyújthatnak a terrorista szervezeteknek.¹¹ Az elhúzódó belső politikai válság megoldására történtek ugyan nemzetközi erőfeszítések, amelyek végül 1992-ben ENSZ békefenntartó erők (UNOSOM)¹² telepítését eredményezték. Minthogy az ENSZ erők jelenléte nem eredményezett különösebb sikert, 1995-ben kivonták a békefenntartókat.¹³ Ettől kezdve Szomália ügye – a folyamatos humanitárius erőfeszítések kivételével – ismét kikerült a nemzetközi közösség figyelmének középpontjából.¹⁴ Habár az ENSZ BT időszakonként visszatérően – több-kevesebb sajtóvisszhang mellett – foglalkozott ugyan a szomáliai helyzettel¹⁵, az ország 2007-2008. folyamán került ismét a nemzetközi érdeklődés centrumába, főként az ENSZ Világélelmezési Program (World Food Program – WFP) humanitárius segélyeit szállító hajókat ért kalóztámadások miatt.

Szomália igen hosszú tengerpartját¹⁶ nehéz ellenőrizni, ezért önmagában is ideális terepet nyújt a tengeri bűncselekmények

¹⁰ MENKHAUS, Ken: Somalia: State Collapse and Threat of Terrorism – Adalphi Paper 364, Oxford University Press, New York (2004), p. 7.

¹¹ Vannak arra vonatkozó bizonyítékok, hogy Szomáliát az al-Kaida sejtjei bázisnak használták. L. MENKHAUS, p. 9.

¹² United Nations Operation in Somalia

¹³ Az UNOSOM I (1992. április – 1993. március) mandátuma még csak a tűzszüneti megállapodás figyelemmel kísérésére, valamint arra terjedt ki, hogy a segélyszállítmányokat a szétszórt központokba kíséresse. Az UNOSOM II (1993. március – 1995. március) már szélesebb körű felhatalmazás birtokában egész Szomáliában jogosult volt határozottabban fellépni (beleértve a szükséges erő alkalmazását is) a humanitárius segítségnyújtáshoz nélkülözhetetlen biztonsági környezet megteremtése érdekében. Részletesebben ld. Internet: http://www.un.org/Depts/dpko/dpko/co_mission/unosomi.htm, valamint http://www.un.org/Depts/dpko/dpko/co_mission/unosom2.htm (Letöltés: 2009. március 30.)

¹⁴ MENKHAUS, p. 49.

¹⁵ Amíg 1992-94. között az ENSZ BT évente 5-6 határozatában is foglalkozott a szomáliai helyzettel, addig 1995. és 2000. között egyáltalán nem született ENSZ BT határozat Szomáliáról. A 2001-2005. közötti időszakban ismét találunk évente 1-2 ENSZ BT határozatot az országról, amelyek száma 2006-2007-ben már évi háromra emelkedett. A 2008-s év kiemelkedő volt: összesen 10 ENSZ BT határozat foglalkozott Szomáliával. Ld. Internet: <http://www.un.org/Docs/sc/> (Letöltés: 2009. március 30.)

¹⁶ A Szomáliának 3025 km hosszú tengerpartja van. Összehasonlításképpen: ez közel 1.4-szer hosszabb, mint Magyarország államhatárának teljes hossza. Ld. CIA Factbook, Somalia – Internet: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/so.html> (Letöltés: 2008. december 19.)

elkövetéséhez. Ezek közé tartozik a kalózkodás, amelyet felfegyverzett csoportok hajtanak végre külföldi jachtok, halászhajók, illetve kereskedelmi hajók ellen. Egyes vélemények szerint a szomáliai kalózkodás feléledése az ország anarchiába dőlésének következménye. Működő kormány – ebből következően hatékony fegyveres és rendfenntartó erő – nélküli ország nem képes megvédeni határait és felvenni a küzdelmet a területére betolakodókkal szemben. Szomália sérülékeny helyzetét kihasználva idegen országok halászhajói jelentek meg a szomáliai felségvizeken és folyattak illegális halászatot. A felbőszült szomáliai halászok kezdetben csak megélhetési forrásukat akarták megvédeni, később azonban elkezdték elfoglalni a betolakodó hajókat és elengedésük fejében – az őket ért anyagi sérelem kompenzálásaként – váltságdíjat¹⁷ kezdtek követelni. Felismerve az ebben a könnyű pénzszerzési módban rejlő lehetőségeket, feladva eredeti foglalkozásukat és eltávolodva az eredeti céloktól, a felfegyverzett halászok immár „főfoglalkozásként” folytatták a kalózkodást.¹⁸ Érdemes megemlíteni, hogy a Szomália partjainál előforduló kalózkodás az utóbbi években már olyan méreteket öltött, amely arra készítette a Nemzetközi Tengerészeti Hivatalt (International Maritime Bureau), hogy a kalóztámadások valószínűségét ezen a tengerrészen a „lehetséges”-ről „biztos”-ra minősítse át.¹⁹

Az ENSZ főtitkárának a témával kapcsolatban 2008 novemberében az ENSZ Közgyűlése elé terjesztett jelentése²⁰ szerint a szomáliai kalózok által birtokolt jelentős támadó képességek, valamint a hajókat ért rablótámadások hatalmas fenyegetést jelentenek ezen a földrajzi területen a kereskedelem és a hajózás szabadságára, a térség gazdasági stabilitására. A jelentés hangsúlyozza, hogy amennyiben a helyi közösségek nem kapnak megfelelő eszközöket ahhoz, hogy az egyre súlyosbodó globális és helyi kihívások ellenére biztosítsák megélhetésüket, akkor Szomália továbbra is egyik lehetséges forrása marad a frusztrált szélsőségeseknek, ezzel is próbára téve a saját, a tágabb régió és az egész világ stabilitását. A jelentés szerint a hajók elleni fegyveres rablások számának ugrásszerű

¹⁷ Hugo Grotius szerint már az ókorban is gyakori volt, hogy a tengeri fosztogatásokból élő népek a portyázásokból hazatérve felajánlották a károsultaknak vagyontárgyaik „méltányos áron” (fair price) történő visszavásárlásának lehetőségét. Grotius azonban azt is hangsúlyozta, hogy a kalózok által elfogott személyt szabadnak (tehát nem hadifogolynak) kell tekinteni, akinek a szabadon bocsátásáért nem kérhető váltságdíj. Ld. GROTIUS, Hugo: *The Rights of War and Peace: Including the Law of Nature and of Nations* - Translated by A. C. Campbell - Adamant Media Corporation, 2001, p. 314.

¹⁸ WARDEN, James: Combined Task Force 151 hunts down pirates in the Gulf of Aden – In: *Stars and Stripes*, March 29, 2009 – Internet: <http://www.stripes.com/article.asp?section=104&article=61656> (Letöltés: 2009. március 30.)

¹⁹ MENKHAUS, p. 54.

²⁰ United Nations Security Council, Report of the Secretary-General on the situation in Somalia, 17 November 2008, S/2008/709 – Internet: <http://www.undemocracy.com/S-2008-709.pdf> (Letöltés: 2009. március 30.)

megemelkedése negatívan érintette a kikötőkben lebonyolított kereskedelmet. Az érintett körzetekben a szomáliai fizetőeszköz 80%-kal gyengült egy év alatt. 2007 augusztusa és 2008 augusztusa között majdnem 170%-kal emelkedett Dél-közép Szomáliában az üzemanyag ára, és ugyanezen egyéves periódus alatt több mint 250%-os áremelkedés volt tapasztalható az alapélelmiszerek tekintetében.²¹ Más felmérések szerint a 2007-es esztendőben a termékek árai hat hónap alatt 370 százalékkal, egy év alatt 700 százalékkal emelkedtek.²²

Az Élelmiszer és Mezőgazdasági Szervezet Élelmiszerelemező Egysége (Food and Agriculture Organisation's Food Analysis Unit – FSAU) elemzése szerint az árfolyamváltozásra ható összetett tényezők között kell megemlíteni az élelmiszerimporttól való magas függőséget²³, az egyébként is magas nemzetközi élelmiszer- és üzemanyag árakat, a gabona és más termények kis tárolási kapacitását, amelyek az élelmiszerek és a nem élelmiszeripari termékek piacán egyaránt hiperinflációhoz vezetett. Mindez annak fényében vizsgálendő, hogy egyes felmérések szerint egy szomáliai család havi bevétele 12.28 USD, az egy főre jutó havi bevétel pedig 2 USD.²⁴ A 2008 augusztusában elvégzett élelmiszer-ellátottsági értékelés szerint a létfenntartással küszködő és humanitárius segítségre szoruló emberek száma 2008. január óta 77%-kal, 1.8 millióról 3.2 millióra nőtt.²⁵ 2008 júniusától augusztusig az élelmiszer-segélyszervezetek összesen 84,000 tonna élelmiszersegélyt osztottak szét mintegy 2 millió rászorulóknak.

A Szomáliába küldött élelmiszer mintegy 90%-át tengeren szállítják. A kalózkodás által jelentett közvetlen veszély magas kockázata miatt viszont a segélyszállítmányok biztonságos célba juttatása is többletfeladatokat (pl. fegyveres kíséretet) igényel. Ennek biztosítása további áldozatvállalásokat kíván a nemzetközi közösségtől, amely nem minden esetben garantált. 2008 augusztusában például a tervezett segélyszállítmány mennyiségének csupán a felét tudták szétosztani, mert a hajótulajdonosok – a humanitárius segélyszállító hajók biztonsági kíséretének hiányára hivatkozással – lemondták a betervezett szállításokat. Az ENSZ főtitkár a jelentésében hangsúlyozta, hogy megfelelő kíséret

²¹ UN Sec Gen Report, p. 5.

²² Somalia: drought, conflict and high food prices spell disaster – WFP Media Backgrounder, September 2008 – Internet: <http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/communications/wfp189741.pdf> (Letöltés: 2008. december 30.) p. 2.

²³ Szomália az élelmiszerszükségletének 60-80 százalékát importból kénytelen fedezni.

²⁴ Somalia: drought, conflict and high food prices spell disaster, p. 2.

²⁵ UN Sec Gen Report, p. 15. A felmérések alapján a WFP 2008 végére 3.25 millió éhezővel számolt, amely a teljes lakosság 43 százaléka, és amely 77%-kal több, mint az egy évvel korábbi adat. L. Somalia: drought, conflict and high food prices spell disaster, p. 1.

nélkül a Szomáliába küldött teljes humanitárius segélycsomag veszélyeztetve van.²⁶

A szomáliai partoknál végrehajtott kalóztámadásokban és a hajók elleni fegyveres rablótámadásokban részt vevő személyek tevékenysége kétségtelenül gyengíti az átmeneti szövetségi kormányt és a helyi hatóságokat. A szövetségi és a helyi hatóságok többnyire áldozatai az elburjánzó kalózkodásnak és a hajók elleni fegyveres rablásoknak, képtelenek ezen probléma ellen hatékonyan fellépni, hiszen nem rendelkeznek kellően felszerelt és gyors hajókkal, megfelelő kommunikációs eszközökkel, vagy akár olyan fegyverekkel, amelyek szükségesek lennének a sikeres kalóz-elleni akciókhoz. A kalózkodás elleni harchoz kapcsolódó másik nehézség a – kalózkodás vagy a hajók elleni egyéb erőszakos cselekmények miatt – őrizetbe vett személyek fogva tartására szolgáló létesítmények kijelölése, és annak a joghatóságnak a meghatározása, amely alapján őket felelősségre lehet vonni.²⁷ Mindezek alapján az ENSZ főtitkára felszólította a nemzetközi közösséget, hogy keressen gyakorlatias és hatékony válaszokat a kalózkodás vagy a hajók elleni fegyveres rablás miatt elfogott személyek felelősségre vonásával kapcsolatos jogi kérdésekre.²⁸

A Szomáliában szerzett ENSZ tapasztalatokból kiindulva az ENSZ főtitkára ugyanakkor arra is felhívta a figyelmet, hogy a nemzetközi közösségnek legyen egységes stratégiája a regionális stabilitást és a nemzetközi békét és biztonságot fenyegető, Szomáliából származó különböző veszélyekkel szemben. Ebből következően – úgy vélte – szükséges összekapcsolni a folyamatban levő, kalózkodás ellenes akciókat, az Afrikai Unió szomáliai missziójának²⁹ műveleteit, valamint a várhatóan létrejövő többnemzetiségű erők tevékenységét egy olyan összehangolt törekvéssé, amely hatékony választ tud adni a szomáliai jogellenes cselekedetek okaira és következményeire is, amelyek már súlyosan veszélyeztetik a nemzetközi békét és biztonságot.³⁰

Megvizsgálva a 2008. évben regisztrált kalóztámadások magas számát, és különösen az ugyenezen év második felében végrehajtott kalóztámadások súlyosságát, meggyőződhetünk arról, hogy az ENSZ főtitkára nem túlzott, amikor a szomáliai kalózkodást a nemzetközi békét és biztonságot fenyegető veszélynek minősítette. Az ebben az évben világszerte elkövetett 293 kalóztámadásból 111 az Ádeni Öbölben,

²⁶ UN Sec Gen Report, p. 15.

²⁷ UN Sec Gen Report, p. 12.

²⁸ UN Sec Gen Report, p. 21.

²⁹ African Union Mission in Somalia – AMISOM

³⁰ UN Sec Gen Report, p. 22.

Szomália keleti partjainál történt.³¹ Kommentátorok nem felejtik el megemlíteni, hogy évente mintegy 16 ezer hajó halad át – többek között a világ nyersolaj-szállítmányának közel 30 százalékával – a Bab-el-Mandeb tengersizorban, az Ádeni-öböl és a Vörös-tenger között.³² Az önmagukat "parti őrsgnek" nevező kalózok 2008 októberéig mintegy 65 kereskedelmi hajót raboltak el, fedélzetükön mintegy kétszáz fős legénységgel. Az ENSZ főtitkár becslése szerint – a 2008. novemberi jelentés megírásáig – a kalózok 25-30 millió dollár váltságdíjat vágtak zsebre 2008-ban.³³

A támadások által jelentett biztonsági veszély érzékeltetése céljából a legsúlyosabb esetek közül – önkényesen – az alábbi példákat emelem ki, amelyek jól demonstrálják a kalózációk egyre merészebb végrehajtásának trendjét, valamint azt, hogy a megtámadott hajók szállítmánya adott esetben milyen stratégiai értéket, esetleg komoly biztonsági kockázatot is jelentett.

1) Szomáliai kalózok 2008 szeptemberében elfoglalták a 180 méter hosszú, *Faina* nevű teherszállító hajót, amely 33 darab T-72-es harckocsit szállított, jelentős mennyiségű lőszerrel és alkatrészsel. Az ukrán hírforrások szerint a *Faina* az Odessa-i székhelyű Tomex Team nevű cég tulajdonában állt, és az ukrán állami ellenőrzés alatt álló fegyverkereskedelmi cég, az Ukrspetsexport bérelte, hogy a harckocsikat a kenyai Mombasa-ba szállítsa. A kenyai kormányzóvivő megerősítette, hogy a kenyai fegyveres erők rendelték a fegyvereket.³⁴

2) A 2008 novemberében elrabolt *Karagol* nevű török teherszállító India felé tartott vegyi anyagokból álló, 4500 tonnás rakományával, 14 török tengerésszel a fedélzetén.³⁵

3) A szomáliai kalózok egyik legnagyobb fogása közé tartozott a libériai lobogó alatt közlekedő, 318 ezer tonnás *Sirius Star* szupertanker elfoglalása 2008. november 16-án. Információk szerint a hajót a kenyai kikötőtől, Mombassától 450 mérföldre dél-keletre foglalták el, majd a

³¹ SHANE, Leo: Pirate attacks down, but concerns linger – In: Stars and Stripes, (March 6, 2009) – Internet: <http://www.stripes.com/article.asp?section=104&article=61148> (Letöltés: 2009. március 30.)

³² Kalózveszély - high-tech támadások nemzetközi vizeken – Hírszerző összeállítás (2008. november 20.) – Internet: <http://www.hirszerzo.hu/cikk.kalozveszely-high-tech-tamadasok-nemzetkozi-vizeken.87754.html> (Letöltés: 2009. április 15.)

³³ UN Sec Gen Report, p. 12.

³⁴ Somali Pirates seized freighter carrying 33 T-72 tanks (26 September, 2008) – Internet: <http://www.maritimeterrorism.com/2008/09/26/somali-pirates-seized-freighter-carrying-33-t-72-tanks/> (Letöltés: 2008. november 30.) Ld. még Hadihajó-erődemonstráció a kalózok által elrabolt hajónál (2008. október 1.) – Internet: http://hvg.hu/vilag/20081001_kalozok_szomalia_ukran_teherhajo.aspx (Letöltés: 2008. november 18.)

³⁵ Brit és orosz hadihajók vertek vissza egy kalóztámadást (2008. november 12.) – Internet: http://hvg.hu/vilag/20081112_kaloztamadas_szomalia.aspx (Letöltés: 2008. november 18.)

kalózok északnak vették az irányt, és Eyl-be, a szomáliai kalózok központjába hajóztak. A *Sirius Star*-t a szaúdi olajóriás, az Aramco szállítványozási cége üzemeltette, és a dél-afrikai Jóreménység-fok megkerülésével az Egyesült Államokba tartott volna. Elfoglalásakor a 329 méter hosszú *Sirius Star* mintegy 2 millió hordónyi olajt szállított 100 millió USD értékben, fedélzetén 25 fős horvát, brit, fülöp-szigeteki, lengyel és szaúd-arábiai legénységgel.³⁶

4) 2008. november 26-án a 27350 tonnás, vegyi anyagokat szállító *Biscaglia* esett a szomáliai kalózok áldozatául. A hajót és 30 fős legénységét gépfegyverekkel és gránátvetőkkel felszerelt 8 fős kalózcsoport támadta meg.³⁷

5) 2008 decemberében szomáliai kalózok kerítették hatalmukba az egyiptomi *Blue Star* nevű teherhajót, 28 fős legénységével együtt. A hajó rakománya hatezer tonna, talajjavítóként használatos karbamid. A *Blue Star*-t nem sokkal azután érte a támadás, hogy a Vörös-tengert elhagyva az Adeni-öböl vizére ért. A támadók körülbelül tizenöten voltak.³⁸

AZ USA STRATÉGAI VÁLASZA A TENGEREK BIZTONSÁGÁT FENYEGETŐ VESZÉLYEKRE

Az Amerikai Egyesült Államok általánosan vett, illetve gazdasági biztonsága jelentős mértékben függ a világ óceánjainak biztonságos használhatóságától. A Föld felszínének több mint kétharmadát sós víz borítja, amely – habár bizonyos térségeknek különböző földrajzi elnevezése van – egységes tengeri területet³⁹ alkot, ezáltal a Föld legnagyobb földrajzi képződményének tekinthető. A modern időkben az óceánok különös jelentőséggel bírnak, hiszen lehetővé teszik az országok sokaságának (még azoknak is, amelyeknek nincs tengerpartjuk), hogy részt vegyenek a

³⁶ Somali Pirates seize supertanker Sirius Star (November 18, 2008) – Internet: <http://www.maritimeterrorism.com/2008/11/18/somali-pirates-seize-supertanker-sirius-star/> (Letöltés: 2008. november 30.). Ld. még: Óvatos a NATO: rakétákkal támadhatnak a kalózok (2008. 11. 19.) – Internet:

http://atv.hu/hircentrum/2008_nov_ovatos_a_nato_raketakkal_tamadhatnak_a_kalozok_vid_eo.html (Letöltés: 2008. november 20.) Ld. még: Az elrabolt óriás tankhajóval zsarolnak a kalózok – Internet: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20081121-kalozok-25-millios-valtsagdijat-kernek-a-sirius-starert.html> (Letöltés: 2008. november 20.)

³⁷ Az esetről részletesebben ld. Internet: http://www.cargolaw.com/2008nightmare_mv_biscaglia.html (Letöltés: 2009. január 10.)

³⁸ Egyiptomi teherhajót raboltak el a kalózok – Internet: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20090101-egyiptomi-teherhajot-raboltak-el-a-kalozok.html> (Letöltés: 2009. január 10.)

³⁹ A „maritime domain” kifejezést az amerikai értelmezés kiterjeszti mindenfajta, a tengerekhez, óceánokhoz és más hajózható vízi utakhoz tartozó, azon vagy az alatt levő, ahhoz kapcsolt vagy azzal szomszédos területre és dologra. Mindemellett, az USA-ra vonatkoztatva a kifejezés kiterjed a Nagy Tavakra, és valamennyi hajózható, belső tengeri közlekedési útvonalra, mint pl. a Mississippi folyó. Ld. The National Strategy for Maritime Security (September 20, 2005) – Internet: http://www.dhs.gov/xlibrary/assets/HSPD13_MaritimeSecurityStrategy.pdf (Letöltés: 2009. április 30.) p.1., Ref 1.

globális kereskedelemben. Nem szabad elfelejtenünk, hogy a világ összes kereskedelmi forgalmának 80%-a a tengeri közlekedési útvonalakon bonyolódik, a kereskedelmi forgalom értékének mintegy felét, az általános szállítmányozási tételeknek pedig a 90%-át teherszállító hajókon szállítják.⁴⁰ A hajózás tehát a világgazdaság szíve⁴¹, amelynek ritmusát a világ nagy kikötővárosai diktálják, a keringés folyamatosságában pedig elengedhetetlen szerepük van a főbb tengerszorosoknak, amelyeken a világ tengeri kereskedelmének 75%-a, napi olajfogyasztásának pedig a fele halad át.

Az elmúlt időszakban a tengeri közlekedési útvonalakkal kapcsolatban egy párhuzamos folyamat volt megfigyelhető: tovább nőtt jelentőségük a globális kereskedelemben, ezzel egyidőben a tengeri kereskedelem korlátai fokozatosan csökkentek. Ez azt is maga után vonta, hogy a nemzetközi tengeri kereskedelemnek mára jelentős veszélyekkel is szembe kell néznie a főbb kereskedelmi csomópontokon, illetve a stratégiai áteresztő pontoknál. A tengeri infrastruktúra és a tengeri kereskedelmi rendszer ugyanis egyaránt célpontjává, illetve felhasználható közlekedési útvonalává vált a veszélyes és akár jogellenes tevékenységeknek, amellyel összefüggésben feltétlenül figyelembe kell venni a terroristák és más bűnözők által jelentett veszélyek széles skáláját. Ezen veszélyek leküzdése világszerte közös egyetértést és összehangolt erőfeszítéseket igényel: az emberek jóléte ugyanis nem csak az USA-ban, de a világ más részein is lényegesen függ a tengereken bonyolódó kereskedelem zavartalanságától. A nemzeteknek közös érdekük tehát, hogy együttműködjenek két, egymást kiegészítő cél érdekében: a lüktető tengeri kereskedelem további elősegítésében, és a tengerekkel összefüggő veszélyek (terrorizmus, ellenséges cselekedetek, bűncselekmények és más veszélyes tevékenységek) elleni védelemben. Minthogy valamennyi nemzet élvezi a kollektív biztonságból származó előnyöket, az országoknak közösen kell felelősséget vállalniuk a tengeri biztonság fenntartásában, és az ezen a területen jelentkező veszélyek leküzdésében.⁴²

Összefoglalva: az USA-nak elemi érdeke fűződik a tengeri biztonság megteremtéséhez, és ennek a legfőbb prioritások között kell szerepelnie. Mindez nyilvánvalóan kitűnik az ország biztonságával foglalkozó, stratégiai szintű dokumentumokból, illetve az azok végrehajtására kiadott feladattervekből. *Ezek közé kell sorolnunk többek között:*

⁴⁰ The National Strategy for Maritime Security (September 20, 2005) – Internet: http://www.dhs.gov/xlibrary/assets/HSPD13_MaritimeSecurityStrategy.pdf (Letöltés: 2009. április 30.), p.1.

⁴¹ „shipping is the heart of the global economy”

⁴² The National Strategy for Maritime Security, p. 2.

- I) az USA Nemzeti Biztonsági Stratégiáját;
- II) a Tengeri Biztonságról szóló Nemzeti Stratégiát;
- III) a Tengeren elkövetett kalózkodás és más erőszakos bűncselekmények visszaszorításáról szóló politikát;
- IV) az „Afrika Szarvánál” folytatott kalózkodás elleni fellépésre vonatkozó partnerségi és akciótervet, valamint
- V) a XXI. század tengeri hatalmának Együttműködési Stratégiáját.

Az alábbiakban ezen dokumentumok főbb rendelkezéseinek vizsgálatára kerül sor.

AZ USA NEMZETI BIZTONSÁGI STRATÉGIÁJA

A 2006-ban kiadott Nemzeti Biztonsági Stratégia⁴³ (a továbbiakban: NSS) az amerikai népet veszélyeztető fő biztonsági fenyegetések közül a terrorizmust emeli ki, és harcot hirdet a gyűlölet és a gyilkosság agresszív ideológiája által fűtött terrorizmussal szemben.⁴⁴ Külön figyelmet szentel a regionális konfliktusok által jelentett veszélyeknek, utalva arra, hogy az elmúlt évtizedekben kialakult háborús góccok a jelenkor biztonsági érdekeit is befolyásolják. Ezek az elmérgesedett viszályok ugyanis nem maradnak teljesen elszigeteltek, és habár az Egyesült Államok az ilyen regionális viszályokban közvetlenül nem érintett, közvetve mégis érintik az ország nemzeti biztonságát. Az NSS felhívja a figyelmet arra, hogy kívülállók általában nem kényszeríthetnek megoldásokat az arra nem fogékony, érintett felekre, ugyanakkor bizonyos körülmények között segíthetnek megteremteni azokat a feltételeket, amelyek teljesülése esetén a felek már megtehetik a hatékony intézkedéseket.⁴⁵

Több ország példáját is megemlítve az NSS kifejti, hogy bár a regionális konfliktusok kialakulásának számtalan oka lehet, kezelésük elmulasztása ugyanazon következményekkel fog járni: az érintett állam(ok) összeomlásához, humanitárius katasztrófához, illetve ahhoz, hogy a kormányzás (végrehajtó hatalom) nélkül maradt területek a terrorizmus fő bázisaivá válhatnak. A végrehajtandó feladatokat három fő területre kell

⁴³ The National Security Strategy of the United States of America – The White House, Washington, (March 2006) – Internet: <http://www.isn.ethz.ch/isn/Digital-Library/Publications/Detail/?ord516=OrgaGrp&ots591=0C54E3B3-1E9C-BE1E-2C24-A6A8C7060233&lng=en&id=15462> (Letöltés: 2009. április 15.)

⁴⁴ A Nemzeti Biztonsági Stratégiához fűzött elnöki bevezető legelső mondatai világossá teszik, hogy a terrorizmus elleni harc az elsődleges prioritások közé tartozik: „Amerika háborúban áll. Ez egy háborús nemzeti biztonsági stratégia, amelyet az a súlyos kihívás tett szükségessé, amellyel manapság szembesülünk – a gyűlölet és a gyilkosság agresszív ideológiája által fűtött terrorizmus felemelkedése, amely az amerikai nép számára 2001. szeptember 11-én teljes mértékben nyilvánvalóvá vált.” Ld. The National Security Strategy of the USA (2006), p. 1.

⁴⁵ The National Security Strategy of the USA (2006), p. 14.

koncentrálni: 1) a konfliktusok megelőzésére és megoldására; 2) a konfliktusok kezelésére; végül 3) a konfliktus utáni helyzet stabilizálására, és a helyreállításra.⁴⁶ A konfliktus utáni helyzet stabilizálásának fontosságával összefüggésben általánosságban rögzíti, hogy a véres harcok megfékezéséhez szükség lehet külső katonai beavatkozásra, a létrejött békeállapot és stabilitás azonban csak addig fog tartani, ameddig a rend helyreállítására irányuló erőfeszítések folytatódnak.⁴⁷

A szomorú tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a siker záloga leggyakrabban az erős helyi kormányzati szervek és a hatékony rendfenntartó erők létrehozása, valamint a működő igazságszolgáltatási és büntetőjogi rendszer felállítása. Ezen képességek kialakítása érdekében az USA Külügyminisztériumán belül felállításra került az Újjáépítés és Stabilizálás Koordinátori Iroda⁴⁸, amelynek feladata az érintett válságövezetre vonatkozó polgári stabilizálási és helyreállítási erőfeszítések tervezése és végrehajtása. Az Iroda kapcsolatot tart fenn a többi érintett kormányzati szervvel, integrálja azok tevékenységét, forrásait és eszközeit a biztonsági (katonai) erőfeszítések közé. Ezeknek az erőfeszítéseknek a biztonsági és a rendvédelmi szervezetekre kell összpontosítaniuk, amelyeknek hatékony működése előfeltétele a rend helyreállításának és a műveletek eredményes végrehajtásának. Az Iroda feladatai közé tartozik a koordináció az USA Kormánya, valamint a hasonló képességeket kialakító más kormányok (pl. Egyesült Királyság, Kanada) valamint az EU, illetve az új nemzetközi erőfeszítések (pl. az ENSZ Békeépítő Bizottsága) között.⁴⁹

Az NSS kifejti, hogy a szabad és egyenrangú kereskedelem régóta az USA külpolitikájának egyik alaptétele, minthogy a nagyobb gazdasági szabadság tulajdonképpen elválaszthatatlan a politikai szabadságtól.⁵⁰ A gazdasági fejlődés, a felelős kormányzás és az egyéni szabadság egymással összefüggő fogalmak.

A gyenge és hatalmuktól megfosztott államok, valamint a kormányzás nélkül álló területek nem csupán a saját lakosságukra nézve jelentenek veszélyt, illetve jelentenek súlyos terhet a régió gazdaságára, hanem alkalmassá válnak a terroristák, a zsarnokok és a nemzetközi bűnözők megtelepedésére is. Más országok gazdasági felemelkedése tehát – azáltal, hogy az állandó függés helyett erősíti a szuverenitásukat – közvetve erősíti

⁴⁶ The National Security Strategy of the USA (2006), p. 15.

⁴⁷ The National Security Strategy of the USA (2006), p. 16.

⁴⁸ Office of the Coordination for Reconstruction and Stabilization. Az Iroda működéséről bővebben ld. Internet: <http://www.state.gov/s/crs/> (Letöltés: 2009. április 2.)

⁴⁹ The National Security Strategy of the USA (2006), p. 16.

⁵⁰ The National Security Strategy of the USA (2006), p. 25.

az USA nemzeti biztonságát is.⁵¹ A világ szegényeinek nyújtandó támogatás viszont nem csupán stratégiai prioritás, hanem erkölcsi kötelesség is.⁵²

Az USA tehát támogatni fogja a válságban levő államokat, és segítséget nyújt számukra azon képességek kiépítésben, amelyek a fejlődést elősegítik.⁵³ Ennek érdekében az USA segítséget nyújt – egyebek mellett – ahhoz, hogy a rászoruló államok a gazdasági segítségtől való függőség stádiumából eljuthassanak az önálló működés állapotához, előmozdítja a kereskedelmi képességek kialakulását annak érdekében, hogy a legszegényebb országok is beléphessenek a globális kereskedelmi rendszerbe, valamint segítséget nyújt ahhoz, hogy a helyi vezetők képessé váljanak felelősséget vállalni a saját országuk fejlődéséért.⁵⁴

Afrikával kapcsolatban a stratégia leszögezi, hogy a kontinens – minthogy továbbra is az ígéret és lehetőség földje (place of promise and opportunity), emellett számtalan történelmi, kulturális és kereskedelmi kapoccsal kötődik Amerikához – kiemelt prioritást élvez és növekvő geostratégiai jelentőséggel bír az amerikai adminisztráció számára. Amerika számára a cél egy olyan afrikai kontinens létezése, amely ismeri a szabadságot, a békét, a biztonságot és a növekvő fejlődést. Utalva arra, hogy a kontinens lehetőségei az elmúlt időszakban kihasználatlanok maradtak a koloniális rendezetlenség is az afrikai vezetők rossz döntéseinek következtében, a stratégia kifejti, hogy az amerikaiak biztonsága az afrikaiakkal való partnerségi – és nem paternalizmuson alapuló – kapcsolaton is múlik, amely alapján a törékeny és széthullóban levő államok megerősíthetők, illetve a kormányzás nélkül létező területek is a hatékony demokrácia ellenőrzése alá vonhatók.

Az NSS az afrikai országokban jelentkező fő problémák megoldását a kormányzási rendszerek fejlesztésében, a korrupció csökkentésében és a piaci rendszer reformjában látja. A fő cél érdekében tehát az USA igyekszik előmozdítani a gazdasági fejlődést és a demokratikus kormányzási rendszerek megszilárdítását annak érdekében, hogy maguk az afrikai országok vállalhassanak vezető szerepet az afrikai kontinensen

⁵¹ George W. Bush, volt amerikai elnök 2004. november 20-án így fogalmazott: „A gyenge és problémás nemzetek exportálják a betegségeiket – az olyan problémákat, mint a gazdasági instabilitás, az illegális bevándorlás, a bűnözés és a terrorizmus. Amerika és mások megértették, hogy az egészséges és gyarapodó nemzetek javakat és szolgáltatásokat exportálnak és importálnak, amelyek segítenek stabilizálni a földrajzi régiókat, és hozzájárulnak valamennyi ország biztonságához.” Ld.: The National Strategy for Maritime Security, p. 1.

⁵² The National Security Strategy of the USA (2006), p. 31.

⁵³ The National Security Strategy of the USA (2006), p. 33.

⁵⁴ The National Security Strategy of the USA (2006), p. 34.

jelentkező kihívások megoldásában.⁵⁵ A stratégiában az USA ugyancsak elkötelezte magát az afrikai országok saját, valamint az Afrikai Unió keretében manifesztálódó regionális biztonsági képességeinek megerősítése mellett, amely révén lehetőség van a fegyveres konfliktusok utáni helyzetben szükségessé váló átalakítási folyamatok végrehajtására, a demokratizálódási folyamatok megerősítésére, és a békefenntartási, illetve katasztrófavédelmi képességek javítására.⁵⁶

Figyelemre méltó, hogy az USA Nemzeti Biztonsági Stratégiája kifejezetten hivatkozik a kalózkodásra, mint a XXI. századi biztonsági kihívások egyik megjelenési formájára. *A stratégia IX. fejezete négy nagy csoportba sorolja a jelen kor kihívásait:*

a) *Hagyományos* – ide tartoznak katonai versengésben résztvevő olyan államok, amelyek hagyományos fegyveres erőket (szárazföldi, légi, és haditengerészeti haderőnemeket) alkalmaznak;

b) *Irreguláris* – ebbe a csoportba sorolandók azok az állami, illetve nem állami szereplők, amelyek olyan harcmódokat alkalmaznak, mint a terrorizmus, vagy a kormányellenes felkelések, amelyek a kivívott hagyományos katonai előny⁵⁷ megszüntetésére törekednek, illetve, amelyek a regionális biztonságot fenyegető olyan bűncselekmények elkövetésében érdekeltek, mint a kalózkodás, vagy a kábítószer-csempészet;

c) *Katasztrófa* – ide értendők a tömegpusztító fegyvereknek az állami, illetve nem állami szereplők részéről történő megszerzése, birtoklása és használata, valamint az olyan halálos járványok és más katasztrófák, amelyek a tömegpusztító fegyverek alkalmazásához hasonló hatással járnak;

d) *Bomlasztó* – ezen kategóriába esnek azok az állami és nem állami szereplők, amelyek a technológiákat és a technikai képességeiket (mint pl. biotechnológia, cyber- és világűrműveletek, irányított energiájú fegyverek) korábbtól eltérő módon alkalmazzák annak érdekében, hogy megtörjék az Egyesült Államok által élvezett katonai fölényt.⁵⁸

A TENGERI BIZTONSÁGRÓL SZÓLÓ NEMZETI STRATÉGIA

A 2001. szeptember 11-i terrortámadást követően az USA Szövetségi Kormánya felülvizsgálta és megerősítette az ágazati szintű nemzeti

⁵⁵ The National Security Strategy of the USA (2006), p. 37.

⁵⁶ The National Security Strategy of the USA (2006), p. 38.

⁵⁷ A stratégia szóhasználatából („our traditional military advantages”) nem derül ki egyértelműen, hogy a nemzetközi közösség, vagy valamilyen katonai szövetség által birtokolt katonai fölényről van-e szó, esetleg kifejezetten az amerikai katonai hegemoniára történik-e utalás.

⁵⁸ The National Security Strategy of the USA (2006), p. 43.

stratégiáit a terrorizmus által jelentett növekvő veszélyek legyőzése érdekében. A különböző minisztériumok folyamatosan kialakították a saját területükre vonatkozó tengeri biztonsági stratégiákat, de 2004 decemberében az USA elnöke utasította a Védelmi Minisztériumot és a Belbiztonsági Minisztériumot, hogy álljanak egy egységes nemzeti tengeri biztonsági stratégia kidolgozásának élére, ezzel is előmozdítva a tárcaszintű stratégiák összehangolását, és biztosítva az eredményes végrehajtást.⁵⁹

Ennek eredményeként került kiadásra 2005. szeptember 20-án a Tengeri Biztonságról szóló Nemzeti Stratégia (The National Strategy for Maritime Security - a továbbiakban: NSMS), amely saját megfogalmazása szerint összhangban van az USA Nemzeti Biztonsági Stratégiájával⁶⁰, valamint az USA Belbiztonsági Nemzeti Stratégiájával⁶¹. Az NSMS ugyancsak figyelembe veszi a Terrorizmus Elleni Küzdelem Nemzeti Stratégiájában⁶², a Tömegpusztító Fegyverek Elleni Küzdelem Nemzeti Stratégiájában⁶³, a Kritikus Infrastruktúra és Kulcsfontosságú Létesítmények Fizikai Védelméről szóló Nemzeti Stratégiában⁶⁴, a Nemzetvédelmi Stratégiában⁶⁵, a Nemzeti Katonai Stratégiában⁶⁶, valamint a Nemzeti Kábítószer-ellenőrzési Stratégiában⁶⁷ foglaltakat.⁶⁸

Az NSMS szerint a jelenkor biztonsági környezetét az összetettség és bizonytalanság jellemzi, és ez különösen igaz a tengeri környezetre. A jelentős tengeri katonai műveletek lehetősége mellett a terrorizmus növelte a nem katonai, határokon átnyúló, asszimetrikus fenyegetések veszélyét, amellyel az USA-nak és stratégiai szövetségeseinek szembe kell nézniük, és fel kell készülniük az ellene való küzdelemre. Ez utóbbi veszélyforrások

⁵⁹ Ld. Ref. 40., p. ii.

⁶⁰ Ld. Ref. 43.

⁶¹ National Strategy for Homeland Security (October, 2007) – Internet: http://www.dhs.gov/xlibrary/assets/nat_strat_homelandsecurity_2007.pdf (Letöltés: 2009. május 2.)

⁶² National Strategy for Combating Terrorism (September, 2006) – Internet: <http://www.cbsnews.com/htdocs/pdf/NSCT0906.pdf> (Letöltés: 2009. május 2.)

⁶³ National Strategy to Combat Weapons of Mass Destruction (December, 2002) – Internet: http://www.cfr.org/publication/9066/national_strategy_to_combat_weapons_of_mass_destruction.html

(Letöltés: 2009. május 2.)

⁶⁴ The National Strategy for the Physical Protection of Critical Infrastructure and Key Assets (February, 2003) – Internet: http://www.dhs.gov/xlibrary/assets/Physical_Strategy.pdf (Letöltés: 2009. május 2.)

⁶⁵ National Defense Strategy (June, 2008) – Internet: <http://www.defenselink.mil/news/2008%20national%20defense%20strategy.pdf> (Letöltés: 2009. május 2.)

⁶⁶ The National Military Strategy (2004) – Internet: <http://www.defenselink.mil/news/Mar2005/d20050318nms.pdf> (Letöltés: 2009. május 2.)

⁶⁷ National Drug Control Strategy (February, 2003) – Internet: http://www.cicad.oas.org/Fortalecimiento_Institucional/eng/National%20Plans/USA%2003.pdf

(Letöltés: 2009. május 2.)

⁶⁸ The National Strategy for Maritime Security, p. 7., Ref 8.

legyőzése nyilvánvalóan a katonai intézkedéseken túl más eszközök igénybevételét is szükségessé teszi.

A korábban nem ismert telekommunikációs képességek és a nemzetközi kereskedelmi logisztikában tapasztalt drámai fejlődés kumulált hatásaként a terrorista tevékenységeknek mind a hatóköre, mind tényleges tevékenységi köre lényegesen kiterjedt, hiszen a rendelkezésre álló technikai eszközökkel a legvédettebb határok is áthatolhatók, és a legnagyobb távolságok is gyorsan leküzdhetők. Az ilyen, nemzeteken átnyúló képességekkel rendelkező ellenségek súlyos károkat okozhatnak a globális értelemben vett gazdasági és a politikai biztonságban. Különösen a tengeri terület az, amely nem csupán közlekedési lehetőségeket, de számtalan potenciális célpontot is kínál a terroristáknak ahhoz, hogy tömeges áldozatok, illetve katasztrófális gazdasági következmények okozásával elérjék műveleti céljaikat. Habár a tengeri területet fenyegető személyek köre, száma és képessége egyre nő, a veszélyeket megtestesítő csoportokat az NSMS végeredményben négy nagyobb kategóriába sorolja: 1) állami szereplők; 2) terroristák; 3) nemzetközi bűnözők; 4) kalózkodók.⁶⁹

Az NSMS megemlíti, hogy a jogszerű nemzetközi tengeri forgalom fokozatos térhódítása együtt járt a tengeren történő bűnelkövetések számának növekedésével is. Az ember-, drog- fegyver- és más tiltott dolgok csempészése, valamint a kalózkodás, illetve a hajók elleni fegyveres támadások egyaránt veszélyt jelentenek a tengeri biztonságra. A kalózkodás, illetve az egyéb tengeri bűncselekmények azokon a helyeken koncentrálódnak, ahol sűrű tengeri kereskedelmi forgalom zajlik, és ezek közül is különösen ott, ahol jelentős a politikai és gazdasági instabilitás, illetve ahol a tengerészeti rendfenntartó képességek színvonala elmarad a megkívánttól. A mai idők kalózkodói és más tengeri bűnelkövetők általában magasan szervezettek, jól felszereltek vízi közlekedési és telekommunikációs eszközökkel valamint fegyverekkel. Amint azt számtalan kalózkodási példája igazolja, az úton lévő, hatalmas hajók feletti uralom megszerzése, majd pedig az irányításuk révén szerzett tapasztalatok a terrorista akciók kivitelezéséhez is felhasználhatók.⁷⁰

Az NSMS III. fejezete kifejti, hogy a mai időkben tapasztalható, határokon átnyúló bűnözés számtalan nemzetre nézve jelent veszélyt. Ebből következően a tengeri biztonság kérdése csak átfogó módon közelíthető meg, és a globális tengeri biztonsághoz fűződő közös érdek mind az USA-tól, mind a vele együttműködő partnerországoktól egyesített erőfeszítéseket követel. A dokumentum mindennek előtt leszögezi, hogy az

⁶⁹ The National Strategy for Maritime Security, p. 3.

⁷⁰ The National Strategy for Maritime Security, p. 5.

összehangolt fellépés semmi esetre sem csorbíthatja az Egyesült Államok önvédelemhez való elidegeníthetetlen jogát, illetve azon jogát, hogy a lényeges nemzeti biztonsági érdekei védelmében fellépjen. Az ellenséggel szembeni védelem ugyanis az USA Kormányának elsődleges és mindenek felett álló kötelezettsége.⁷¹

Az NSMS végrehajtásához 3 fő alapelv szolgál útmutatóként:

1) A tengerek szabadságának megőrzése az egyik legfőbb nemzeti prioritás. A nemzeti biztonság szempontjából lényeges elem, hogy a hajók szabadon közlekedhessenek a nemzetközi vizeken, élvezve a békés célú áthaladás (innocent passage)⁷² jogát is, illetve, hogy hozzáférhessenek a kikötőkhöz. A tengeren történő szabad, folyamatos és veszélyektől mentes közlekedés elengedhetetlen feltétele a globális értelemben vett szabadságnak, amely végső soron hozzájárul a világgazdaság nyugodt működéséhez.

2) Minthogy az USA az egyik legfőbb kereskedő nemzet, gazdasága, környezete, szociális berendezkedése számtalan módon kötődik az óceánhoz és annak forrásaihoz. Az ipar által alkalmazott ún. just-in-time szállítási módszer⁷³ nem engedi meg, hogy a szállítás megszakadjon, vagy lelassuljon, ez ugyanis a teljes piacra, és így az USA nemzetgazdaságára nézve is negatív hatással lenne.

3) Az USA Kormányának elő kell segítenie a hasznos javak, illetve a személyek határátlépését úgy, hogy közben kiszűri a veszélyes anyagokat és személyeket.⁷⁴

Ezen alapelvek figyelembe vételével, *az NSMS az alábbi fő stratégiai célokat fogalmazta meg:*

a) a terrorista támadások, a bűncselekmények és más ellenséges cselekedetek megelőzése;

⁷¹ The National Strategy for Maritime Security, p. 7.

⁷² A békés célú áthaladás (innocent passage) a nemzetközi jog mai szabályai szerint a körülményekhez képest gyors, megállás nélküli áthaladást jelent. Nem minősül tehát békés áthaladásnak például a parti állam területi integritása, szuverenitása vagy politikai függetlensége ellen irányuló bármilyen erőszak vagy fenyegetés, vagy olyan cselekmény, amely az ENSZ Alapokmányában foglalt nemzetközi jogi alapelvekkel ellentétes, vagy bármilyen fegyver használatával járó gyakorlat vagy más tevékenység. (Ld. HERCEGH: Nemzetközi jog, p. 93-94., valamint United Nations Convention on Law of the Sea (UNCLOS), 10 December, 1982, – Internet: http://www.un.org/Depts/los/convention_agreements/texts/unclos/closindx.htm (Letöltés: 2009. január 30.)), 17-19. cikkek

⁷³ A módszer lényege, hogy az ipari termeléshez szükséges nyersanyagok, alapanyagok, energiák a kellő mennyiségben a kellő időben álljanak rendelkezésre, így elkerülhető a szükségtelen felhalmozás és a felesleges raktározás.

⁷⁴ The National Strategy for Maritime Security, p. 7-8.

b) a tengerhez kapcsolódó, lakott központok, illetve kritikus infrastruktúrák védelme;

c) az elszenvedett károk minimalizálása és a helyreállítás lehetőségeinek kihasználása;

d) az óceánok és az azokból származó természeti források megőrzése.⁷⁵

Témánk szempontjából különösen az első stratégiai cél kíván részletesebb kifejtést, amely kiterjed a tengeri területen elkövethető terrorista támadások, bűncselekmények és más ellenséges magatartások felderítésére, elrettentésére, megakadályozására, valamint az ellenük való harcra. Az NSMS rögzíti, hogy a megjelölt stratégiai cél elérése érdekében az USA meg fogja figyelni a kritikus területeket és őrzőjáratokat fog megszervezni azokon, ide értve nem csak az USA tengeri határait, hanem a nyílt tenger azon részeit is, amelyek nemzeti érdekeket érintenek. *Az USA-val ellenséges személyekkel kapcsolatban a végrehajtandó feladatok közé tartozik:*

- a felderítésük még a támadás előtt;
- elválasztásuk azoktól a területektől, amelyeken akadálytalanul tevékenykedhetnek;
- szabad mozgásuk megakadályozása;
- az USA területére való belépésük megakadályozása;
- pénzügyi kapcsolataik beazonosítása, megszakítása és felszámolása;
- határozott lépések megtétele az általuk jelentett veszély csökkentése érdekében.⁷⁶

A továbbiakban az NSMS kifejti, hogy a hatékony megelőző intézkedések alapja a potenciális veszélyről történő mielőbbi tudomásszerzés. Hatékony felderítés és használható információk nélkül – különösen tengeri környezetben – a megelőzés és a kellő időben történő reagálás lehetősége minimális: a felderítéssel ugyanis csökkenthető az ellenséggel szembeni reagáláshoz szükséges idő és távolság, valamint már az ellenséges cselekedetek tervezésekor, illetve a jogellenes magatartás elkövetésének helyére történő utazás során lehetőség van az ellenük való fellépésre.⁷⁷

A szükséges intézkedésekkel kapcsolatban az NSMS utal arra, hogy a tengeri biztonság számtalan tudományterületet felölel, a jelenlegi és a jövőbeni erőfeszítésekre épül, valamint jelentősen függ a biztonságot fenyegető egyes veszélyekkel szembeni eredményes fellépéstől. Minthogy

⁷⁵ The National Strategy for Maritime Security, p. 8-12.

⁷⁶ The National Strategy for Maritime Security, p. 8.

⁷⁷ The National Strategy for Maritime Security, p. 9.

a jelentősebb helyi vagy regionális eseményeknek – a politika és a gazdasági élet szövevényes összefonódása révén – globális hatásuk lehet, a tengeri területeken sem érhető el eredmény csupán az USA révén, hanem a nemzetek hatékony koalíciójára van szükség a határozott és egységes nemzetközi fellépés biztosítása érdekében. A tengeri környezet biztonságának megvédése és megtartása tehát teljes és mindenre kiterjedő nemzeti és nemzetközi koordinációt, együttműködést, információgyűjtést és megosztást kíván. Mindemellett azt is látni kell, hogy a tengeri biztonság a leghatékonyabban a köz- és a magánszféra által egyaránt végrehajtott biztonsági intézkedések hatásainak egyesítése révén érhető el, amelyek köszönhetően valamennyi tengeri fenyegetés leküzdhető.⁷⁸ *Összefoglalóan tehát az NSMS céljai az alábbi öt, egymással összefüggő stratégiai intézkedés révén valósíthatók meg:*

1) *Nemzetközi együttműködés erősítése.* Az NSMS felhívja a figyelmet arra, hogy a világ országainak gazdasága egyre szorosabban integrálódik, ezért elengedhetetlen, hogy a nemzetek koordinálják, és amennyiben ez szükséges, kollektív módon integrálják a tengeri területek biztonságosabbá tételére irányuló erőfeszítéseiket. Ennek megfelelően az USA is támogatja a nemzetek és a nemzetközi szervezetek közötti, ezen cél elérésére vonatkozó együttműködést. A nemzetközi koordináció erősítése, mint stratégiai intézkedés elsősorban azokra az országokra vonatkozik, amelyek érdekeltek a tengeri biztonság fenntartásában, és amelyek képesek és akarnak is lépéseket tenni a tengeri terrorizmussal és a tengeri bűncselekményekkel szemben. Kiemelendő, hogy az egységes tervezésre és fellépésre vonatkozó együttműködés alapja a veszélyprioritások egyforma értelmezése.

Az NSMS hangsúlyozza, hogy a terroristák és a bűnözők az egyes országok szabályozásában, illetve a szabályok végrehajtásában tapasztalható gyengeségeket használják ki. Ennek érdekében az érintett országoknak a jogszabályok gyors és hatékony érvényre juttatása révén teljesíteniük kell a terrorista akciók és más bűncselekmények megelőzésére, illetve üldözésére vonatkozó kötelezettségeiket. A nem megfelelő szabályozás, illetve a végrehatás kikényszerítésének elmaradása az átláthatóság ellen hatnak, amely viszont a nemzetközi együttműködés egyik meghatározó eleme kell, hogy legyen.⁷⁹

A nemzetközi együttműködés fejlesztése érdekében – az USA Külügyminisztériuma által koordinált – új kezdeményezésekre van szükség. Ezek közé tartozik egyebek mellett:

⁷⁸ The National Strategy for Maritime Security, p. 13.

⁷⁹ The National Strategy for Maritime Security, p. 14.

– a modernizált és automatikus rendszerek, eljárások alkalmazása, valamint kereskedelmi információk megosztása annak érdekében, hogy a hajók regisztrációja, tulajdoni viszonyai, működtetése, továbbá a személyzet és a szállítmány azonosítása átláthatóbbá és időben hozzáférhetővé váljon;

– a terrorista akciókkal vagy más bűncselekményekkel gyanúsított személyek szabad mozgásának megakadályozására irányuló hatékony intézkedések kialakítása, finanszírozása és végrehajtása;

– a tengeri területen lehetséges terrorista akciókhoz, vagy más bűnelkövetésekhez kötődő, gyanús cselekményekkel összefüggésben olyan kormányközi együttműködés kialakítása, amelyek a rendfenntartási intézkedésekkel kapcsolatos gyors információcserén alapulnak;

– olyan eljárások kialakítása, amelyek alapján – a lobogó államát megillető kizárólagos joghatóság doktrínájának figyelembe vételével – időben meghatározható a hajó nemzetisége, és megtehető vele szemben a megfelelő és jogilag is védhető intézkedések;

– olyan kényszerítő intézkedések, eljárások kidolgozása, amelyek valamely nemzet kikötőibe, vagy felségvizeire belépő, vagy onnan távozó olyan hajókkal szemben alkalmazhatók, amelyekről nagy valószínűséggel feltételezhető, hogy fedélzetükön terroristák vagy más bűnözők tartózkodnak, illetve amelyek a tevékenységükkel terrorista akciókat vagy bűncselekmények elkövetését segítik elő.⁸⁰

Az NSMS kiemeli, hogy a regionális konfliktusok lehetőségének csökkentésével világszerte növelhető a tengeri biztonság. A nemzetközi együttműködés részeként tehát az Egyesült Államok továbbra is támogatni fogja a nemzeti határokon és joghatósági területeken átnyúló tengeri veszélyek elleni regionális együttműködési mechanizmusokat, és szorosan együtt fog működni azokkal kormányokkal, nemzetközi és regionális szervezetekkel, amelyeknek a célja az érintett országok tengeri biztonsági képességeinek fejlesztése. *Ennek érdekében az USA többek között:*

– segítséget nyújt a tengerek és a kikötők biztonságával kapcsolatos képzéshez és konzultációkhoz;

– koordinálja és rangsorolja a tengeri biztonságra vonatkozó segítségnyújtást és a régiókkal való kapcsolattartást;

– gazdasági eszközöket bocsát a fejlődő országok rendelkezésére a tengeri biztonság fejlesztése céljából;

⁸⁰ The National Strategy for Maritime Security, p. 14-15.

– elősegíti a tengeri közlekedés biztonsága elleni jogtalan cselekedetek visszaszorításáról szóló egyezmény⁸¹, annak módosításai, illetve más nemzetközi megállapodások végrehajtását.⁸²

2) *Az érintett területre vonatkozó információszerzés maximalizálása.* Az NSMS szerint az információ rendelkezésre állása a többi stratégiai intézkedés megtételének is az alapja. Az USA nemzeti biztonsága szempontjából kulcsfontosságú az érintett – legyen az légi, szárazföldi, tengeri, űr-, vagy számítógépes – területre vonatkozó cselekmények, események és folyamatok kellő megértése, amelyek az Egyesült Államok és állampolgárainak biztonságát, a gazdaságot, vagy a környezetet veszélyeztetik. Különösen igaz ez a tengeri területtel kapcsolatban, ahol az információk rendelkezésre állása, illetve a veszélyek ismerete elsődlegesen fontos az ellenséges cselekmények megelőzése érdekében. Az ellenséges erők képességeinek, szándékainak, módszereinek, céljainak, ideológiájának és szervezeti felépítésének, illetve a magatartását befolyásoló tényezőknek az ismerete eredményesen használható fel az ellenség erősségeinek, gyengeségeinek és irányítási központjainak megítélésben. Ezen ismeretek nélkülözhetetlenek a tervezéssel, a követelmények meghatározásával, a források elosztásával és ragsorolásával, és a tengeri biztonsági feladatok végrehajtásával kapcsolatos döntések meghozatalához. Az adott területre vonatkozó információk rendelkezésre állása megkönnyíti a lehetséges fenyegetések korai felismerését, és elősegíti a megfelelő válaszlépések megtételét, ide értve a megakadályozó műveletek optimális távolságból történő végrehajtását is.⁸³

3) *Biztonsági intézkedések beépítése a kereskedelmi gyakorlatba.* Minthogy a lehetséges ellenséges erők a kellő alkalomra várnak, hogy megfelelő időben és helyen kihasználják a kiválasztott célpont gyengeségeit, az elsődleges és alapvető védelmi intézkedések megtétele a különböző infrastruktúrákat, intézményeket, és forrásokat működtető civil tulajdonosok és üzemeltetők felelőssége. A konkrét fizikai sérülékenység csökkentésével, illetve a különböző biztonsági intézkedéseknek a mindennapi gazdasági gyakorlatba való beépítésével lényegesen növelhető a védelem a terrorista-támadásokkal, illetve más bűncselekményekkel szemben.⁸⁴

⁸¹ Convention for the Suppression of Unlawful Acts of Violence Against the Safety of Maritime Navigation (SUA Convention, 1988) Internet:

http://www.nti.org/e_research/official_docs/inventory/pdfs/maritime.pdf (Letöltés: 2009. április 27.)

⁸² The National Strategy for Maritime Security, p. 15.

⁸³ The National Strategy for Maritime Security, p. 16.

⁸⁴ The National Strategy for Maritime Security, p. 18.

4) *Fokozatos, egymásra épülő biztonság kialakítása.* Ezen stratégiai intézkedés nem csupán megelőző vagy védekező képességeket, hanem az előző három stratégiai intézkedés során kialakított hazai és nemzetközi biztonsági intézkedések összehangolt alkalmazását is jelenti. Minthogy a köz- és magánszféra csak egymással összefogva, különböző, de mégis egymást kiegészítő intézkedése révén képes megelőzni a terrorista- és más bűncselekményeket, a strukturált biztonsági rendszer figyelembe veszi mind a közszféra, mind a magánszféra érdekeit. A tengeri biztonságra vetítve a módszert, az alábbi főbb pontokon feltétlenül indokolt a biztonság erősítése: szállítási mód, személyzet, utasok, szállítóeszközök, beléptetés, szállítmány, kikötők, szállítási útvonal. A réteges biztonság nem egy állandósult állapot, hanem folyamatos fejlődés révén igyekszik elrettenteni a támadókat azáltal, hogy bekalkulálja az ellenség szabad tervezési folyamatában levő bizonytalanságokat, emellett hangsúlyt fektet a felderítésre és a megfigyelésre.⁸⁵

Az egymásra épülő biztonság alappillére a fizikai védelem, de ide tartozik a szállítmányok fizikai átvizsgálása, az ország biztonságára veszélyt jelentő személyek, illetve szállítmányok beutazásának megakadályozása, valamint végső soron a katonai és rendfenntartó erők alkalmazása. Ezen utóbbi képességeket illetően az NSMS követelményként állítja fel, hogy a nyílt tengeren, illetve a területi vizeken végrehajtandó tengeri biztonsági műveletek érdekében, a lehetséges ellenségek felderítése, elrettentése, tevékenységének megakadályozása és leküzdése céljából az Egyesült Államoknak rendelkeznie kell megfelelően felkészített, felszerelt, és alkalmazásra kész tengeri biztonsági erőkkel, akár az USA fegyveres erőinek állományából, akár regionális, vagy tagállami rendfenntartó erők kötelékéből. A védelem és az elrettentés szempontjából a biztonsági erők akkor lesznek sikeresek, ha jelenlétük látható, jól felkészítettek, kellően felszereltek, éberek és mobilisak, alkalmazkodóképesek, és alkalmasak arra, hogy gyorsan, meglepetésszerűen, illetve előre nem várt módon a helyszínre érkezzenek.⁸⁶

5) *A tengeri szállítási rendszer folyamatoságának biztosítása.* Az NSMS hangsúlyozza, hogy a létfontosságú tengeri útvonalakat ért támadásokra nem az útvonal automatikus lezárása a megfelelő válasz, sokkal célravezetőbb a szelektív és arányos reagálásra való felkészülés, és olyan részterületekre vonatkozó intézkedések végrehajtása, amelyekkel javítható a lakosság biztonsága, és garantálható a kereskedelem folyamatosága. *Mindez elsősorban az alábbiakat követeli meg:*

⁸⁵ The National Strategy for Maritime Security, p. 20.

⁸⁶ The National Strategy for Maritime Security, p. 21-22.

- a) olyan keretintézkedések kidolgozását, amelyekben egyértelműen kijelölésre kerülnek a reagálásért és a helyreállításért felelős szervezetek;
- b) olyan erők készenlétben tartását, amelyek megfelelően felkészültek és felszereltek az ilyen jellegű események kezelésére, különösen, ha tömegpusztító fegyverek alkalmazásának veszélye is felmerül;
- c) résztervek alapos kidolgozását és begyakorlását a megfelelő válaszlépések megtétele, az értékelés és a helyreállítás érdekében;
- d) kiterjedt koordinációt a köz- és a civil szféra, valamint a nemzetközi közösség között.⁸⁷

Az NSMS felhívja a figyelmet arra, hogy habár a tengeren előforduló incidenseket célszerű a lehető legalacsonyabb szervezeti és joghatósági szinten kezelni, a nemzeti szempontból jelentős események szükségessé teszik a kormányzat valamennyi szintjén, illetve a magánszektorban meglévő tapasztalatok felhasználását, és koordinálását a nemzetközi kereskedelmi partnerekével. Az Egyesült Államok az ilyen jellegű eseményekre a Nemzeti Reagálási Tervben⁸⁸, illetve a Nemzeti Eseménykezelési Rendszerben⁸⁹ foglalt közös koordináló szervezetek felhasználásával fog reagálni. Hasonlóképpen szükség van megfelelő nemzetközi koordináló mechanizmusok létrehozására annak érdekében, hogy súlyos tengeri incidens esetén mielőbb helyreálljon a kereskedelem, és minimalizálható legyen az ilyen események globális hatása.⁹⁰

Összefoglalóan az NSMS megállapítja, hogy ilyen bizonytalan biztonsági környezetben az előre nem várt és határokon átnyúló fenyegetésekre történő reagálás csapatmunkát követel meg, amely révén lehetséges a támadások megelőzése, az emberek és az infrastruktúra védelme, a károk minimalizálása, és a helyreállítási lehetőségek kihasználása. Mindez szükségessé teszi a tengeri biztonsággal kapcsolatos programok és kezdeményezések egybeolvasztását olyan hosszú távú nemzeti erőfeszítéssé, amely bevonja a szövetségi, a tagállami és a helyi szerveket, valamint a magánszektor is. Az Egyesült Államok előtt álló kihívások, az ellenséges fenyegetések, illetve az a környezet, amelyben tevékenykedni kell, mind arra ösztönöznek, hogy az USA erősítse kapcsolatait a szövetségeseivel, valamint új partneri kapcsolatokat létesítsen másokkal. A nemzetközi együttműködés alapvetően fontos annak

⁸⁷ The National Strategy for Maritime Security, p. 23.

⁸⁸ A tervről részletesebben ld. National Response Plan (December, 2004) – Department of Homeland Security – Internet: <http://www.scd.state.hi.us/documents/nrp.pdf> (Letöltés: 2009. április 2.)

⁸⁹ A Rendszerről részletesebben ld. National Incident Management System (December, 2008) - Department of Homeland Security - Internet: http://www.fema.gov/pdf/emergency/nims/NIMS_core.pdf (Letöltés: 2009. április 2.)

⁹⁰ The National Strategy for Maritime Security, p. 23.

érdekében, hogy a tengeri területen jogszerűen folytatott magán- és köztevékenységeket meg lehessen védeni a támadásoktól, valamint az ellenséges célú kihasználástól. Az ilyen jellegű együttműködésnek jelentős hatása van a világgazdaság stabilitására és növekedésére, de ugyancsak létfontosságú az Egyesült Államok nemzeti biztonsági érdekei szempontjából.⁹¹

A TENGEREN ELKÖVETETT KALÓZKODÁS ÉS MÁS ERŐSZAKOS BŰNCSELEKMÉNYEK VISSZASZORÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ NEMZETI POLITIKA

A NSMS kiegészítése, illetve a speciális tengeri veszélyek további részletezése⁹² céljából került 2007-ben megfogalmazásra az Amerikai Egyesült Államok elnöke részéről A tengeren elkövetett kalózkodás és más erőszakos bűncselekmények visszaszorításáról szóló politika (a továbbiakban: Piracy Policy).⁹³ George W. Bush egykori amerikai elnök szerint a Piracy Policy válasz az Egyesült Államok érdekeit fenyegető, magas kockázatú tengeri területek kialakulására: a közelmúlt kalózeseményei ugyanis rávilágítottak a dokumentum kiadásának szükségességére az amerikai Kormány válaszlépéseinek koordinálása, valamint a nemzetközi megoldások elősegítése érdekében. Az USA elnöke rámutatott, hogy az Egyesült Államok régóta a tengeri hajózási jogok és szabadságok egyik fő védelmezője, az USA célja tehát továbbra is az óceánok békés célú nemzetközi használatának előmozdítása és megkönnyítése. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy valamennyi nemzetnek érdekében áll ezen jogok és szabadságok védelme, és ezért felelősséggel is tartozik.⁹⁴ A Piracy Policy kifejezett célja tehát az USA Kormánya politikájának és végrehajtási intézkedéseinek kialakítása a más államokkal, nemzetközi és regionális szervezetekkel való együttműködés érdekében a kalózkodás és a tengeren elkövetett más erőszakos bűncselekmények visszaszorítása céljából.⁹⁵

A dokumentum hivatkozik arra, hogy a kalózkodás olyan, egyetemleges joghatóság alá tartozó bűncselekmény, amelynek visszaszorítása érdekében minden állam köteles a lehető legteljesebb mértékben együttműködni. Tekintettel arra, hogy a kalózkodás az egész

⁹¹ The National Strategy for Maritime Security, p. 25.

⁹² Az elnöki utasítás szerint a dokumentumot az NSMS-hez kell csatolni, annak „B” mellékleteként.

⁹³ Policy for the Repression of Piracy and other Criminal Acts of Violence at Sea – Internet: <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2007/06/20070614-3.html> (Letöltés: 2009. április 30.)

⁹⁴ Memorandum from the President – Internet: <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2007/06/20070614-3.html> (Letöltés: 2009. április 30.)

⁹⁵ Piracy Policy, I. cikk.

világon fenyegeti a tengeri közlekedés szabadságát és biztonságát, aláássa a gazdaság biztonságát, és hozzájárul a gyenge vagy már összeomlott államok által jelentett globális destabilizáló hatáshoz, a kalózkodás fenyegeti az USA nemzeti biztonsági érdekeit is. A tengeren elkövetett jogellenes és erőszakos cselekmények (pl. jogellenes halászat, csempészet, és a terrorizmus) összekapcsolódása ugyanakkor további kihívásokat jelent.⁹⁶

Az USA tehát határozottan támogatja ezen bűncselekmények visszaszorítására irányuló törekvéseket. A magasabb szintű nemzeti dokumentumokban foglaltak megerősítéseként a Piracy Policy ismételtén kifejti, hogy az Egyesült Államok – mint olyan kereskedelmi nagyhatalom, amelynek ezzel kapcsolatos érdekei a teljes tengeri területre kiterjednek – fizikai és gazdasági biztonsága jelentősen függ az állampolgárai és a partnerei által jogszerűen folytatott kereskedelemtől, amelynek feltétele a világ óceánjain való biztonságos közlekedés. A kalózkodás és a tengeri közlekedés elleni egyéb erőszakos bűncselekmények veszélyeztetik a tengeri közlekedési útvonalakat, akadályozzák a hajózás szabadságát és a kereskedelmi áruk szabad mozgását, valamint aláássák a regionális stabilitást. A kalózkodással és más tengeri bűncselekményekkel szembeni határozott fellépésnek komoly elrettentő üzenete van, az akciók azonban csak akkor lehetnek igazán hatékonyak, ha megvalósul az USA Kormányának valamennyi minisztériuma és ügynöksége közötti eredményes koordináció, és a bűncselekmények elkövetőinek felelősségre vonása időben megtörténik.

Mínt hogy azonban a kalózkodás a tengerekhez fűződő érdekeket globális viszonylatban veszélyezteti, az ezen fenyegetéssel szembeni fellépés sem lehet csupán az USA felelőssége. Ennek megfelelően az USA kezdeményezni fogja más államoknál, valamint a nemzetközi és regionális szervezeteknél, hogy növeljék az erre fordítandó anyagi forrásaikat és képességeiket, illetve ösztönözni fogja az illetékes hatóságokat a kalózkodás visszaszorítására, valamint arra, hogy a lehető legteljesebb mértékben vonják be a koalíciós eszközöket a kalózkodás visszaszorítására irányuló műveletekbe. Fontos tehát, hogy a kalózkodás visszaszorítására irányuló törekvések diplomáciai, katonai, felderítési, gazdasági, rendfenntartási és jogi intézkedéseket is magukban foglaljanak.⁹⁷ Az Egyesült Államok kalózellenes politikája az alábbi intézkedések megtételét teszi szükségesé:

⁹⁶ Piracy Policy, II. cikk.

⁹⁷ Piracy Policy, III. cikk.

- az Egyesült Államok hajói, állampolgárai és érdekei elleni kalóztámadások és más erőszakos bűncselekmények elkövetésének megelőzése;
- a kalózcselekmények megszakítása, illetve a kalózkodás megszüntetése, összhangban a nemzetközi joggal, valamint a parti állam, illetve a hajó lobogója szerinti állam jogaival és kötelességeivel;
- az amerikai érdekek közvetlen érintettsége esetén a tengeri területek ilyen bűncselekményekkel szembeni védtelenségének csökkentése;
- a kalózkodással gyanúsítható személyekkel szembeni eljárások megkönnyítése annak biztosítása érdekében, hogy a kalózkodásban résztvevő személyek felelősségre vonása megtörténjen, illetve annak elősegítése, hogy a kalózkodással, illetve a tengeri közlekedéssel szemben erőszakos bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személyek mind a tengerparti államban, mind a hajó lobogója szerinti államban, mind pedig az Egyesült Államokban felelősségre vonhatók legyenek;
- a tengerek szabadságának (ide értve a nyílt tenger szabadságát is) megőrzése;
- a tengeri közlekedési útvonalak védelmezése;
- a kalózkodás, illetve a tengeri közlekedéssel szembeni más erőszakos bűncselekmények üldözésére irányuló nemzetközi erőfeszítésekben további vezető szerep betöltése, és ezen erőfeszítések támogatása, illetve az államok arra irányuló ösztönzése, hogy a problémával kapcsolatban akár egyénileg, akár nemzetközi együttműködés keretében határozott intézkedéseket tegyenek.⁹⁸

A Piracy Policy IV. fejezete az Elnök nemzeti biztonsági ügyekben, valamint a belbiztonsági és terrorizmusellenes ügyekben illetékes tanácsadói számára állapít meg végrehajtandó feladatokat.

PARTNERSÉG ÉS AKCIÓTERV AZ AFRIKA SZARVÁNÁL FOLYTATOTT KALÓZKODÁS ELLENI FELLÉPÉSRE

Amint arra fentebb már utalás történt, a tengeri kalózkodás a nemzetközi jog szerint olyan egyetemes bűncselekmény, amely megkülönböztetés nélkül veszélyezteti a tengeri kereskedelemben részt vevők életét, és negatív hatással van a nemzetek közös gazdasági érdekére. Egyetlen kalóztámadás számos ország érdekét sérti, ide értve többek között a hajó lobogója szerinti államot, a hajó tulajdonosának országát, a megtámadott hajó többnemzetiségű legénységének állampolgársága szerinti országokat, a támadás földrajzi helye szerinti régió országait, valamint a rakomány származása, illetve célja szerinti országokat. A kalóztámadások emellett

⁹⁸ Piracy Policy, III. cikk.

aláássák a nemzetközi tengeri közlekedési útvonalak biztonságába vetett bizalmat, gyengítik az országok legitimitását, fenyegetik az érintett országok jogszerű bevételeit és az újjáépítéshez szükséges forrásokat. A támadások következtében emelkedni fognak a tengeri biztosítási és áruszállítási költségek, nőni fog a környezeti károk veszélye, és veszélybe kerülnek maguk a tengerészek is, akik megsérülhetnek, esetleg meghalhatnak, vagy váltságdíj fejében foglyul ejthetik őket.

Mindezekből következően tehát az Egyesült Államoknak létfontosságú nemzeti érdeke a tengeri biztonság fenntartása, és az együttműködés a többi országgal az afrikai kalózkodás visszaszorításában. Emellett magának a nemzetközi közösségnek is egyetemes érdeke fűződik a tengeri kereskedelem – mint a gazdasági biztonság egyik meghatározó tényezője – folyamatosságának fenntartásához, valamint ahhoz, hogy védelmet nyújtson a tengeren elkövetett bűncselekményekkel és más veszélyes magatartásokkal szemben, ide értve a kalózkodást is. Mindezekre tekintettel az USA Nemzetbiztonsági Tanácsa⁹⁹ 2008 decemberében kidolgozta az „Afrika Szarvára”-nak (Horn of Afrika) nevezetett térségben uralkodó kalózkodással szembeni nemzeti akciótervet¹⁰⁰ (a továbbiakban: Akcióterv), amelynek célja, hogy ezzel a témával összefüggésben végrehajtsa a 2005 szeptemberében kiadott Tengeri Biztonságról szóló Nemzeti Stratégiát, valamint a 2007 júniusában kiadott, a kalózkodás és a tengeren elkövetett erőszakos bűncselekmények visszaszorításáról szóló nemzeti politikát.¹⁰¹ Az Akcióterv tehát – a somáliai helyzetre vonatkoztatva a problémát – részletes intézkedéseket tartalmaz NSMS és a Piracy Policy megvalósítása érdekében.

Figyelemre méltó, hogy az Akcióterv a fő célok között említi azt, hogy a hangsúlyt a haladéktalan műveleti ellenintézkedésekre kell helyezni a somáliai kalózkodás cselekményeinek megelőzése, megszakítása és megbüntetése céljából. Ezen cél elérése végső soron megkívánja a

⁹⁹ A Truman elnök idején, 1947-ben felállított Nemzetbiztonsági Tanács az Egyesült Államok elnökének legfőbb nemzetbiztonsági és külpolitikai tanácsadó fóruma. A Tanács feladatai közé tartozik – egyebek mellett – a nemzetbiztonsági és külpolitikai kérdésekkel kapcsolatos politikák egyeztetése a külföldi kormányokkal. A Tanács elnöke az USA elnöke, állandó tagjai közé tartozik az USA alelnöke, a külügyminiszter, a pénzügyminiszter, a védelmi miniszter és az Elnök nemzetbiztonsági tanácsadója. A Tanács katonai tanácsadója a Vezérkari Főnökök Egyesített Bizottságának elnöke, felderítési tanácsadója pedig a Nemzeti Felderítési Hivatal igazgatója. A Tanács működéséről részletesebben ld. National Security Council – Internet: <http://www.whitehouse.gov/administration/eop/nsc/> (Letöltés: 2009. április 15.)

¹⁰⁰ Countering Piracy off the Horn of Africa: Partnership & Action Plan – USA National Security Council (December, 2008) – Internet: http://www.marad.dot.gov/documents/Countering_Piracy_Off_The_Horn_of_Africa_-_Partnership_Action_Plan.pdf (Letöltés: 2009. április 15.)

¹⁰¹ Countering piracy, p. 3. A hivatkozott dokumentumok részletes ismertetését ld. fentebb.

szárazföldi műveletek végrehajtását is a tengeri műveletek megerősítése érdekében. Az Akcióterv tudomásul veszi azt a tényt, hogy a szomáliai partok mentén elburjánzott kalózkodás csupán egyik sajnálatos következménye a Szomáliában immár 20 éve tapasztalható tragikus eseményeknek. Mindebből következően a régióban a kalózkodás teljes és tartós visszaszorításához olyan hosszú távú intézkedésekre van szükség, amelyek segítségével Szomáliában létrejöhet egy működőképes kormányzat, rendfenntartó és biztonsági képességek, valamint gazdasági fejlődés.¹⁰²

Az NSMS végrehajtásaként az Akcióterv ismételten hangsúlyozza a hatékony globális partnerség szükségességét, amelynek rövid távon:

- a) be kell indítania a szomáliai kalózkodással kapcsolatos „következményszállító rendszert”¹⁰³;
- b) javítania kell a bevált kalózellenes gyakorlat megismertetését a gazdasági résztvevőkkel;
- c) támogatnia kell a kalózkodás visszaszorítása érdekében fellépni szándékozó államokat és/vagy elő kell segítenie a szárazföldön is a megfelelő hatások érvényesülését;
- d) ki kell terjesztenie a kalózszervezetek szárazföldön történő felbomlasztásához szükséges jogi és politikai kereteket.

A Piracy Policy-ban foglaltakkal összhangban az Akcióterv három elkülöníthető cselekvési útvonalat jelöl ki. *Ezek a cselekvési módozatok öt fő alappilléren nyugszanak:*

- a kalózellenes műveletekhez kötődő műveleti és felderítés-támogatás javítása;
- a kalózkodás elfogására és felelősségre vonására vonatkozó jogi keretek megerősítése;
- a kalózkodás pénzügyi műveleteinek megszakítása;
- a kereskedelmi hajók önvédelmi képességeinek megerősítése;
- a kalózkodáshoz való kedv elvételét célzó diplomáciai és információs erőfeszítések támogatása.¹⁰⁴

¹⁰² Countering piracy, p. 6.

¹⁰³ Az ún. „consequence delivery system” lényege egy olyan jogi mechanizmus működtetése, amely által a rendfenntartó és igazságszolgáltató képességek nélküli Szomáliában, illetve a szomáliai partok mentén garázdálkodó kalózkodók is bíróság elé lehet állítani és felelősségre lehet vonni. Ld. KONTOROVICH, Eugene: 'A Guantanamo on the Sea': The Difficulties of Prosecuting Pirates and Terrorists – Internet: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1371122#

(Letöltés: 2009. június 9.)

¹⁰⁴ Countering piracy, p. 7.

Az Akciótervben meghatározott fő cselekvési útvonalak, valamint az azokhoz tartozó részfeladatok röviden az alábbiak szerint foglalhatók össze:

1) *A kalóztámadások megelőzése* a tengeri területek kalózkodással szembeni sérülékenységének csökkentése révén. Ezen fő cselekvési módhoz tartozik:

- a) a Kapcsolattartó Csoport (Contact Group)¹⁰⁵ létrehozása és fenntartása;
- b) az Ádeni-öbölben kialakított tengeri biztonsági járőrterület (Maritime Security Patrol Area – MSPA) megerősítése és bátorítás annak használatára;
- c) a hajók biztonsági értékelésének és biztonsági terveinek folyamatos naprakészen tartása;
- d) stratégiai kommunikáció fenntartása.¹⁰⁶

2) *A kalózkodás megszakítása és megszüntetése*, összhangban a nemzetközi joggal, valamint a parti állam, illetve a hajó lobogója szerinti állam jogaival és kötelességeivel. Ennek körébe tartozik:

- a) a regionális alapon működtetett Kalózellenes Koordinációs Központ támogatása, és működéséhez való hozzájárulás;
- b) a kalózkodás céljára kialakított hajók, valamint az ahhoz tartozó eszközök elkobzása és megsemmisítése;
- c) megakadályozó képességek állandó jelenléte;
- d) az ún. „shiprider” program¹⁰⁷, valamint más kétoldalú, és regionális kalózellenes megállapodások támogatása;
- e) a szárazföldi kalózbázisok megszüntetése;
- f) a kalózkodás bevételi forrásainak megszüntetése.¹⁰⁸

3) *A harmadik fő cselekvési vonalnak azt kell biztosítania*, hogy – megkönnyítve a kalózkodással gyanúsítható személyek felelősségre vonási eljárását a lobogó szerint vagy a partmenti állam, illetve adott esetben az

¹⁰⁵ Ld. Ref 1.

¹⁰⁶ Countering piracy, p. 7-10.

¹⁰⁷ Az ún. „shiprider” megállapodások alapján valamely nemzet rendfenntartó (rendőri) erőihez tartozó személy(ek) egy másik nemzet lobogója alatt közlekedő hajóra települ(nek), ezáltal hatékonyabban fel lehet lépni a kalóztámadásokkal szemben, illetve könnyebbé válik az elfogott kalózokkal szembeni bizonyítási eljárás lefolytatása. Részletesebben ld. FLYNT, Andrew: Piracy off the Coast of Africa: Will the United Nation’s ‘Shiprider Agreement’ Stop the Flood of Attacks? – In: The North Carolina Journal of Law & Technology (February 5th 2009) – Internet: <http://jolt.unc.edu/blog/2009/02/05/piracy-coast-africa-will-united-nation%E2%80%99s-%E2%80%99shiprider-agreement%E2%80%99-stop-flood-attacks> (Letöltés: 2009. március 30.)

¹⁰⁸ Countering piracy, p. 10-12.

Egyesült Államok részéről – a kalózcselekményeket elkövető személyek felelősségre vonása megtörténjen. Ennek végrehajtása érdekében:

- a) szükség van a felelősségre vonási eljárásokat formába öntő megállapodások megkötésére;
- b) támogatni kell a SUA Egyezmény¹⁰⁹ szerinti joghatóság gyakorlását;
- c) támogatni kell a vonatkozó nemzetközi egyezmények, valamint a nemzetközi szokásjog alkalmazását;
- d) ki kell terjeszteni a régió országainak azon képességeit, hogy átvállalják a kalózkodással gyanúsított személyekkel szembeni eljárás lefolytatását, ezen személyek kiadatását, vagy börtönbe zárását.¹¹⁰

Az Akciótervben foglaltak teljesítésére, koordinálására és a megjelölt cselekvési módozatok végrehajtásának figyelemmel kísérésére az Egyesült Államok Külügyminisztériuma és Védelmi Minisztériuma egy magas szintű tárcaközi szerv létrehozására kapott utasítást. Az eredményes végrehajtás érdekében ugyanakkor az Akcióterv szinte valamennyi minisztérium számára feladatul szabja, hogy forrásaik rendelkezésre állásának függvényében járuljanak hozzá a feladatokhoz, és az Akciótervben foglaltaknak megfelelően tegyenek további kezdeményezéseket.¹¹¹

A XXI. SZÁZAD TENGERI HATALMÁNAK EGYÜTTMŰKÖDÉSI STRATÉGIÁJA

A tengerek biztonságával foglalkozó amerikai stratégiai dokumentumok felsorolása nem lenne teljes az USA haditengerészete¹¹², tengerészgyalogsága¹¹³, valamint Parti Őrsége¹¹⁴ által együttesen, 2007 októberében kiadott Együttműködési Stratégia¹¹⁵ (a továbbiakban: Együttműködési Stratégia) nélkül. A dokumentum jelentőségét külön növeli az a tény, hogy – amint azt a legelső bevezető mondat ki is emeli – az amerikai fegyveres erőkön belül a tengeri biztonság garantálásában

¹⁰⁹ Ld. Ref. 81.

¹¹⁰ Countering piracy, p. 12-14.

¹¹¹ Countering piracy, p. 14.

¹¹² Az USA haditengerészetről részletesebben ld. Internet: <http://www.navy.mil/swf/index.asp> (Letöltés: 2009. június 9.)

¹¹³ Az USA tengerészgyalogságáról részletesebben ld. Internet:

<http://www.marines.mil/Pages/Default.aspx> (Letöltés: 2009. június 9.)

¹¹⁴ Az USA Parti Őrségről részletesebben ld. Internet: <http://www.uscg.mil/> (Letöltés: 2009. június 9.)

¹¹⁵ A Cooperative Strategy for 21st Century Seapower (October, 2007) – U.S. Marine Corps, U.S. Navy, U.S. Coast Guard – Internet: <http://www.navy.mil/maritime/MaritimeStrategy.pdf> (Letöltés: 2009. június 9.)

érintett, fent említett három haderőnem¹¹⁶, mint tengerészeti erők (maritime forces)¹¹⁷ ezt megelőzően még soha nem adtak ki ilyen kollektív, stratégiai célú okmányt. Mindez tehát ékes bizonyítéka annak az új megközelítésnek, amely a közös cél megvalósítása érdekében integrálni igyekszik a haditengerészeti erőket a nemzeti fegyveres erők más elemeivel.¹¹⁸ Az Együttműködési Stratégia úgy jellemzi az Egyesült Államok és partnerei helyzetét, mint amelyben a hadszíntér méretű háború, illetve a teljes békében élés lehetősége egyaránt elég csekély. Az USA számára a kihívást az jelenti, hogy tengeri hatalmát oly módon érvényesítse, hogy megvédje létfontosságú nemzeti érdekeit, egyidejűleg azonban előmozdítsa a magasabb szintű kollektív biztonságot, stabilitást és bizalmat is.¹¹⁹ Mindez az amerikai tengerészeti erők korábban nem látott integrációja, illetve a partnerországok hasonló képességeivel való kiterjedt együttműködése révén érhető el leghatékonyabban.¹²⁰

A koncepció alapját az USA tengeri erőinek globális telepítése, folyamatos jelenléte és műveleti alkalmazkodóképessége adja. Míg ugyanis a szárazföldi erők tartós tengerentúli szárazföldi állomásoztatása esetleg kellemetlen gazdasági, szociális, vagy politikai következményekkel járhat, a tengerészeti erők tengereken – mint közlekedési útvonalakon – való állandó jelenléte biztosítja a szükséges rugalmasságot, vagyis a műveleti területre történő gyors telepítést, és az erőknek az aktuális igényekhez történő igazítását. Minden olyan helyen tehát, ahol magas a konfliktus veszélye, illetve ahol az Egyesült Államok a partnerei számára bizonyítani akarja a béke és biztonság iránti elkötelezettségét, az USA összpontosított és harcképes haditengerészeti harccsoportokat (task force) fog telepíteni, hogy ezáltal is csökkentse a regionális konfliktusok hatását, az érintett hatalmakat elrettentse a háborútól, amennyiben pedig az elrettentés nem járna sikerrel, a haditengerészeti erők az összhaderőnemi, valamint többnemzeti erők részeként hatékonyan részt vehetnek a háború sikeres megvívásában. Az Együttműködési Stratégia szerint a küldetésorientált és misszió-specifikus tengerészeti erők globális és állandó jelenléte elősegíti a nemzetközi partnerekkel kialakított együttműködési kapcsolatok fenntartását, megelőzi, de legalábbis csökkenti a válságok kialakulásának

¹¹⁶ Az amerikai fegyveres erők öt haderőneméből (szárazföldi erők, légierő, haditengerészet, tengerészgyalogság, Parti Őrség) az első négy a Védelmi Minisztérium irányítása alá tartozik, míg a Parti Őrség – amely katonai és rendfenntartó feladatokkal egyaránt rendelkezik – békeidőben a Belbiztonsági Minisztérium irányítása alatt áll, háborús időszakban viszont szintén a Védelmi Minisztérium irányítása alá kerül. Bővebben ld. Internet: <http://www.uscg.mil/> (Letöltés: 2009. június 9.)

¹¹⁷ A tengerészeti műveletekben együttműködő három haderőnem egységes megjelölésére a dokumentum felváltva használja a „maritime forces”, illetve a „sea services” kifejezéseket.

¹¹⁸ A Cooperative Strategy, p. 3.

¹¹⁹ A Cooperative Strategy, p. 4.

¹²⁰ A Cooperative Strategy, p. 5.

lehetőségét, ezáltal pedig hozzájárul a mélyebb értelemben vett nemzetvédelemhez (homeland defense-in-depth).¹²¹

Az integrált tengerészeti erők képességei tehát – szükség szerint kiegészítve a különleges erők és más együttműködő nemzeti hatóságok által nyújtott támogatással – békében vagy válságok idején egyaránt rugalmasabban igazíthatók a telepítési régió által támasztott követelményekhez. Az Együttműködési Stratégia külön kiemeli a békeidejű jelenlét fontosságát az afrikai térségben, valamint a nyugati féltekén¹²². A mélyebb értelemben vett nemzetvédelemnek ugyanis szerves része a fenyegető veszély mielőbbi, vagyis az amerikai partoktól lehető legtávolabbi felismerése és semlegesítése. Ebből következően a tengeri erőknek szorosan együtt kell működniük a tengeri felderítés megfelelő szintjének biztosítása érdekében, különös tekintettel a határokon átnyúló fenyegetésekre, vagyis a terrorizmusra, a szélsőségesek tevékenységére, a tömegpusztító fegyverek elterjedésére, a kalózkodásra, az ember-, kábítószer-, illetve fegyverkereskedelemre, és hasonló bűncselekményekre.¹²³

Az Együttműködési Stratégia rögzíti, hogy az USA tengerészeti erőinek *a partnerség megerősítése érdekében az alábbi hat kulcsfontosságú képességgel (core capabilities) kell rendelkezniük:*

1) *Előretolt jelenlét (Forward Presence)*. A tengerészeti erőknek jelen kell lenniük különösen azokon a helyeken, amelyek veszélyt jelenthetnek az Egyesült Államokra. Az előretolt jelenlét megkönnyíti a környezet, illetve az abban tevékenykedő fontosabb személyek megismerését, amely különösen fontos lehet akkor, ha az addig békés környezetben konfliktusok alakulnak ki. Figyelemmel az érintett országok szuverenitására is, a jelenlét és az ezáltal kifejtett hatás révén hatékony válaszok adhatók a kialakuló válságokra. Az előretolt jelenlét emellett lehetővé teszi a terroristák elleni fellépést már az amerikai nemzeti határoktól távoli térségekben is.

2) *Elrettentés (Deterrence)*. Az Együttműködési Stratégia hivatkozik arra a jól ismert tételre, miszerint sokkal jobb megelőzni a háborút, mint megvívni azt. A dokumentum szerint az agressziótól való elrettentést globálisan, regionálisan és határokon átnyúlóan kell érteni, hagyományos, nem hagyományos, és nukleáris eszközök által egyaránt. A műveleti

¹²¹ A Cooperative Strategy, p. 8.

¹²² A „nyugati félteke” (Western Hemisphere) a Földnek az angliai Greenwich-en áthaladó 0-dik hosszúsági foktól nyugatra eső része, a 180-dik hosszúsági fokig.

¹²³ A Cooperative Strategy, p. 10.

területen folytatott hatékony biztonsági együttműködés a kiterjesztett elrettentés (extended deterrence) részét képezi, amely megteremti a biztonságot és megszünteti a konfliktus lehetőségét.

3) *A tenger ellenőrzése (Sea Control)*. A tengeren való szabad mozgás lehetősége az összhaderőnemi művelet végrehajtásának egyik legfontosabb feltétele, ezért a tenger ellenőrzése a tengeri terület valamennyi dimenziójára – a tenger mélye, a felette levő légtér, illetve a világűr, vagy az információs tér (cyberspace) – kiterjedő képességeket kíván. Az Együttműködési Stratégia határozottan rögzíti, hogy az Egyesült Államok nem fogja megengedni olyan körülmények kialakulását, amelyek megakadályozzák a tengerészeti erők szabad mozgását, vagy bizonyos területekhez való szabad hozzáférést, illetve meg fogja akadályozni, hogy bármely ellenség a létfontosságú tengeri közlekedési vagy kereskedelmi útvonalak lezárásának szándékával megszakítsa a globális ellátási láncot. A tengerészeti erőknek tehát képesnek kell lenniük kialakítani a helyi tengeri ellenőrzést, mindenhol, ahol erre szükség van, ideális esetben a baráti országokkal és más szövetségesekkel együttműködésben, de ha szükséges, önállóan is.

4) *Erőkivetítés (Power Projection)*. A hiteles harcképesség alapja a kihívások legyőzése, az erő kivetítése és fenntartása. Az erők gyors összevonása és fenntartása, valamint az összhaderőnemi és/vagy többnemzeti művelet végrehajtása érdekében tehát az Egyesült Államok robusztus tengeri szállítási kapacitást alakít ki, amely viszont jelentős mértékben függ egy erős tengeri kereskedelmi szállítási bázis létezésétől, és annak létfontosságú eszközeinek rendelkezésre állásától.

5) *Tengerek biztonsága (Maritime Security)*. A tengerek biztonságának kialakítása és fenntartása szempontjából különösen fontos a fenyegető veszélyek – ide értve a kalózkodást, a terrorizmust, a fegyverek elterjedését, a kábítószer-kereskedelmet és más büntetendő cselekményeket – elhárítása a háborús időszakokon kívül is. Ezen határokon átnyúló, nem katonai fenyegetésekkel szembeni fellépés szolgálja a haza védelmét, tovább erősíti a globális biztonságot, és biztosítja a hajózás szabadását, amely valamennyi nép érdekében áll.

6) *Humanitárius segítségnyújtás és katasztrófavédelem (Humanitarian Assistance and Disaster Response)*. A válságmentes időszakokban kialakított kapcsolatokra építve a tengerészeti erőknek képesnek kell lenniük az emberi szenvedés csökkentésére irányuló közös erőfeszítésekben való részvételre, akár a válságokat megelőző, akár az azokra reagáló műveletek keretében. A tengerészeti erők expedíciós

képességei ugyanis egyedülálló lehetőséget nyújtanak az ilyen jellegű segítségnyújtásban való közreműködésre.¹²⁴

Az Együttműködési Stratégia három fő területet emel ki, amelyek kulcsfontosságúak az eredményes végrehajtás szempontjából:

a) *Az integráció és az együttműködés javítása.* A parancsnokokkal szemben egyre határozottabb elvárásként fogalmazódik meg a misszió-specifikus erők kialakítása, amely a tengerészeti erők integrált alkalmazását is előtérbe helyezi. Amint arra az Együttműködési Stratégia is rámutat, a tengerészeti erőknek együtt (egyként) kell fellépniük (work as one) az ország védelme érdekében, hiszen az Egyesült Államok védelmének ügye nem osztható fel bizonytalan földrajzi határok megrajzolásával például a haditengerészet és a Parti Őrség között. Amennyiben tehát az ország biztonságának védelme ezt kívánja, a Parti Őrség egységeinek képesnek kell lenniük feladatot ellátni az ország határaitól több ezer mérföld távolságra, ugyanígy a haditengerészetnek is alkalmasnak kell lennie műveleti feladat végrehajtására az országhatár közvetlen közelében. Hasonlóképpen, a tengerészgyalogságnak is készen kell állnia a különböző küldetések teljesítésére, legyen szó partraszállási műveletek végrehajtásáról, vagy a legkülönbözőbb hajókon való szolgálat teljesítéséről. Ugyancsak az együttműködési képesség körébe tartozik a más nemzetek különböző szintű technikai színvonalon álló tengerészeti egységeivel való interoperabilitás megteremtése. Ezt szolgálja az ún. Globális Tengerészeti Partnerség (Global Maritime Partnership) kezdeményezés¹²⁵, amelynek célja, hogy katalizátorként működjön a tengeri biztonság megteremtéséhez szükséges, intenzívebb nemzetközi együttműködés kialakításához.

b) *Erőteljesebb információszerzés.* A hatékonyság érdekében lényegesen növelni kell a tengeri területre kiterjedő információszerzésben való részvételt, és javítani kell a felderítési és megfigyelési (intelligence, surveillance, reconnaissance – ISR) képességeket. A tengerészeti erők feladata, hogy részt vegyenek az információk továbbításában, hozzájárulva ezzel az országot fenyegető veszélyek lehető legkorábbi, még a határoktól távol történő semlegesítéséhez.

¹²⁴ A Cooperative Strategy, p. 12-14.

¹²⁵ A 2006-ban meghirdetett, és „1000 hajós haditengerészet” (1000 ship navy) néven ismertté vált kezdeményezésről részletesebben ld. FEIN, Geoff: Global Maritime Partnership” Gaining Steam At Home And With International Navies – Internet: http://www.navy.mil/navydata/cno/mullen/DEFENSE_DAILY_25OCT06_Global_Maritime_Partnership_Gaining_Steam_At_Home_And_With_International_Navies.pdf (Letöltés: 2009. június 10.), valamint GALDORISI, George - Dr. SUTTON, Darren: Achieving the Global Maritime Partnership: Operational Needs and Technical Realities – Internet: <http://dspace.dsto.defence.gov.au/dspace/bitstream/1947/8669/1/RUSI%2520Paper%2520Final.pdf> (Letöltés: 2009. június 10.)

c) *A személyi állomány felkészítése.* Különös tekintettel az Együttműködési Stratégiában foglaltakat végrehajtó tengerészeti erők lényegesen eltérő jellegére, a három haderőnem személyi állományát is megfelelőképpen fel kell készíteni az előttük álló kihívásokra és az alkalmazás lehetőségeire. A dokumentum elismeri, hogy a tengerészeti erők általában kevésbé centralizált körülmények között szokták végrehajtani feladataikat, ezért az új stratégia végrehajtása során a parancsnokoknak komoly kihívásokkal, és stratégiai fontosságú küldetésekkel járó, lényegesen magasabb szintű felelősséggel kell megbirkózniuk. A nemzetközi közösséggel való eredményes együttműködés érdekében a kiterjesztett képzési formák által és kölcsönös kezdeményezések révén javítani kell az érintett régióra, valamint annak kultúrájára vonatkozó ismereteket is.¹²⁶

ÖSSZEFOGLALÁS

A fentiekben részletesen megvizsgált dokumentumok alapján megállapítható, hogy az Amerikai Egyesült Államok – mint a világgazdaság és kereskedelem egyik legfőbb szereplője – számára nem lehet közömbös, milyen veszélyek és milyen mértékben fenyegetik a tengeri közlekedési útvonalakat, még ha azok több ezer kilométerre vannak is a nemzeti határaitól. A globális kereskedelem szabadsága elsőrendű szempont az USA nemzetgazdasága szempontjából, a szabad tengeri közlekedés veszélyeztetése tehát – bárhol legyen is az – súlyosan sérti az USA gazdasági érdekeit. Minthogy egy ország gazdasági biztonsága a szélesebb értelemben vett nemzeti biztonság fontos része, a gazdasági biztonságot fenyegető veszélyek egyben további biztonsági kockázatot rejtenek. Látható ugyanakkor, hogy az Egyesült Államok a tengeri biztonságot – mint a gazdasági biztonság egyik alapfeltételét – átfogóan és globálisan értelmezi, ezért célja minden olyan veszély kizárása vagy legalábbis minimalizálása, amely akár a tengeri kereskedelmi rendszert és infrastruktúrát (ide értve a közlekedési útvonalakat is), akár az abban résztvevő személyeket, vagy az alkalmazott eszközöket fenyegeti.

A megvizsgált stratégiai szintű dokumentumokból azonban az is kitűnik, hogy az USA a tengeri biztonságot fenyegető veszélyek közül elsősorban a terrorizmust, és a tömegpusztító fegyverek alkalmazásának veszélyét hangsúlyozza, a kalózkodás, mint a jelenkor egyik sajnálatos módon ismételt elburjázott biztonsági fenyegetése csupán a dokumentum-hierarchia alacsonyabb, végrehajtási szintjén jelenik meg. Végül azt is hangsúlyozni kell, hogy – a dokumentumok tanúsága szerint –

¹²⁶ A Cooperative Strategy, p. 15-17.

az Egyesült Államok nem kíván egyedül fellépni a tengeri biztonságot fenyegető veszélyekkel szemben, hanem kiemelt szerepet szán a nemzetközi együttműködésnek. Ennek egyik oka a tengereken érvényesülő sajátos jogi rendszer: külön kell vizsgálni ugyanis a joghatóság alakulását a nyílt tengeren, illetve valamely állam területéhez tartozó tengerrészekben. A másik fő ok pedig a tengeri szállítási módra jellemző, sajátos nemzetközi jelleg, amely szerint egy hajót ért támadás egyidejűleg több ország érdekeit is sértheti. Nyilvánvaló azonban, hogy az USA érdekelt az érintett országok együttműködésének előmozdításában, és továbbra is vezető szerepet kíván játszani a nemzetközi közösség összehangolt fellépésének koordinálásában.

Irodalomjegyzék

A Cooperative Strategy for 21st Century Seapower (October, 2007) – U.S. Marine Corps, U.S. Navy, U.S. Coast Guard – Internet: <http://www.navy.mil/maritime/MaritimeStrategy.pdf> (Letöltés: 2009. június 9.)

Announcement of Counter-Piracy Initiatives – **Washington, DC**, (April 15, 2009) Internet: <http://www.state.gov/secretary/rm/2009a/04/121758.htm> (Letöltés: 2009. április 30.)

Az elrabolt óriás tankhajóval zsarolnak a kalózok – Internet: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20081121-kalozok-25-millios-valtsagdijjat-kernek-a-sirius-starert.html> (Letöltés: 2008. november 20.)

Brit és orosz hadihajók vertek vissza egy kalóztámadást (2008. november 12.) – Internet: http://hvg.hu/vilag/20081112_kaloztamadas_szomalia.aspx (Letöltés: 2008. november 18.)

CIA Factbook, Somalia – Internet: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/so.html> (Letöltés: 2008. december 19.)

Contact Group on Piracy off the Coast of Somalia – **Bureau of Political-Military Affairs** (January 14, 2009) – Internet: <http://www.state.gov/t/pm/rls/othr/misc/121054.htm> (Letöltés: 2009. április 30.)

Convention for the Suppression of Unlawful Acts of Violence Against the Safety of Maritime Navigation (SUA Convention, 1988) Internet: http://www.nti.org/e_research/official_docs/inventory/pdfs/maritime.pdf (Letöltés: 2009. április 27.)

Countering Piracy off the Horn of Africa: Partnership & Action Plan – USA National Security Council (December, 2008) – Internet: http://www.marad.dot.gov/documents/countering_piracy_off_the_horn_of_africa_-_partnership_action_plan.pdf (Letöltés: 2009. április 15.)

DIXON, Robyn: Obama vows to fight piracy - **Tribune Newspapers**, April 14, 2009 – Internet: http://www.chicagotribune.com/news/nationworld/chi-pirates_14apr14,0,2942506.story (Letöltés: 2009. április 30.)

Egyiptomi teherhajót raboltak el a kalózok – Internet: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20090101-egyiptomi-teherhajot-raboltak-el-a-kalozok.html> (Letöltés: 2009. január 10.)

FEIN, Geoff: „Global Maritime Partnership” Gaining Steam At Home And With International Navies – Internet: http://www.navy.mil/navydata/cno/mullen/DEFENSE_DAILY_25OCT06_Global_Maritime_Partnership_Gaining_Steam_At_Home_And_With_International_Navies.pdf (Letöltés: 2009. június 10.)

FLYNT, **Andrew:** Piracy off the Coast of Africa: Will the United Nation’s ‘Shiprider Agreement’ Stop the Flood of Attacks? – In: The North Carolina Journal of Law & Technology (February 5th 2009) – Internet: <http://jolt.unc.edu/blog/2009/02/05/piracy-coast-africa-will-united-nation%E2%80%99s-%E2%80%98shiprider-agreement%E2%80%99-stop-flood-attacks> (Letöltés: 2009. március 30.)

Fund for Peace – Failed State Index – Internet: http://www.fundforpeace.org/web/index.php?option=com_content&task=view&id=99&Itemid=140 (Letöltés: 2009. március 30.)

GALDORISI, George - Dr. SUTTON, Darren: Achieving the Global Maritime Partnership: Operational Needs and Technical Realities – Internet: <http://dSPACE.dsto.defence.gov.au/dSPACE/bitstream/1947/8669/1/RUSI%2520Paper%2520Final.pdf> (Letöltés: 2009. június 10.)

GROTIUS, Hugo: The Rights of War and Peace: Including the Law of Nature and of Nations - Translated by A. C. Campbell - Adamant Media Corporation, 2001 - ISBN 1402100663 - 441 p.

Hadihajó-erődemonstráció a kalózok által elrabolt hajónál (2008. október 1.) – Internet: http://hvg.hu/vilag/20081001_kalozok_szomalia_ukran_teherhajo.aspx (Letöltés: 2008. november 18.)

HERCEGH, Géza (Szerk.): Nemzetközi jog (Egyetemi tankönyv) – Tankönyvkiadó, Budapest (1989) – ISBN: 963-18-1903-5 – 372 p.

Kalózveszély - high-tech támadások nemzetközi vizeken – Hírszerző összeállítás (2008. november 20.) – Internet: http://www.hirszerzo.hu/cikk/kalozveszely_high-tech_tamadasok_nemzetkozi_vizeken.87754.html (Letöltés: 2009. április 15.)

KNIGHT, W. Andy: Adapting the United Nations to a Postmodern Era – Palgrave Publishers Ltd (2001) – ISBN: 0-333-80150-4 – 298 p.

KONTOROVICH, Eugene: 'A Guantanamo on the Sea': The Difficulties of Prosecuting Pirates and Terrorists – Internet:

http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1371122# (Letöltés: 2009. június 9.)

MENKHAUS, Ken: Somalia: State Collapse and Threat of Terrorism – Adalphi Paper 364, Oxford University Press, New York (2004) – ISBN: 0-19-851670-3 – 92 p.

Memorandum from the President – Internet: <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2007/06/20070614-3.html> (Letöltés: 2009. április 30.)

National Defense Strategy (June, 2008) – Internet: <http://www.defenselink.mil/news/2008%20national%20defense%20strategy.pdf> (Letöltés: 2009. május 2.)

National Drug Control Strategy (February, 2003) – Internet: http://www.cicad.oas.org/Fortalecimiento_Institucional/eng/National%20Plans/USA%2003.pdf (Letöltés: 2009. május 2.)

National Incident Management System (December, 2008) - Department of Homeland Security - Internet: http://www.fema.gov/pdf/emergency/nims/NIMS_core.pdf (Letöltés: 2009. április 2.)

National Response Plan (December, 2004) – Department of Homeland Security – Internet: <http://www.scd.state.hi.us/documents/nrp.pdf> (Letöltés: 2009. április 2.)

National Security Council – Internet: <http://www.whitehouse.gov/administration/eop/nsc/> (Letöltés: 2009. április 15.)

National Strategy for Combating Terrorism (September, 2006) – Internet: <http://www.cbsnews.com/htdocs/pdf/NSCT0906.pdf> (Letöltés: 2009. május 2.)

National Strategy for Homeland Security (October, 2007) – Internet: http://www.dhs.gov/xlibrary/assets/nat_strat_homelandsecurity_2007.pdf (Letöltés: 2009. május 2.)

National Strategy to Combat Weapons of Mass Destruction (December, 2002) – Internet: http://www.cfr.org/publication/9066/national_strategy_to_combat_weapons_of_mass_destruction.html (Letöltés: 2009. május 2.)

Óvatos a NATO: rakétákkal támadhatnak a kalózok (2008. 11. 19.) – Internet: http://atv.hu/hircentrum/2008_nov_ovatos_a_nato_raketakkal_tamadhatnak_a_kalozok_video.html (Letöltés: 2008. november 20.)

Policy for the Repression of Piracy and other Criminal Acts of Violence at Sea – Internet: <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2007/06/20070614-3.html> (Letöltés: 2009. április 15.)

SHANE, Leo: Pirate attacks down, but concerns linger – Stars and Stripes, **March 6, 2009** – Internet: <http://www.stripes.com/article.asp?section=104&article=61148> (Letöltés: 2009. március 30.)

Somalia: drought, conflict and high food prices spell disaster – WFP Media Backgrounder, September 2008 – Internet: <http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/communications/wfp189741.pdf> (Letöltés: 2008. december. 30.)

Somali Pirates seized freighter carrying 33 T-72 tanks (26 September, 2008) – Internet: <http://www.maritimeterrorism.com/2008/09/26/somali-pirates-seized-freighter-carrying-33-t-72-tanks/> (Letöltés: 2008. november 30.)

Somali Pirates seize supertanker Sirius Star (November 18, 2008) – Internet: <http://www.maritimeterrorism.com/2008/11/18/somali-pirates-seize-supertanker-sirius-star/> (Letöltés: 2008. november 30.)

The National Military Strategy (2004) – Internet: <http://www.defenselink.mil/news/Mar2005/d20050318nms.pdf> (Letöltés: 2009. május 2.)

The National Security Strategy of the United States of America (2002) – The White House, Washington (September, 2002) – Internet: <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/nsc/nss/2002/nss.pdf> (Letöltés: 2009. április 15.)

The National Security Strategy of the United States of America – The White House, Washington (March 2006) – Internet: <http://www.isn.ethz.ch/isn/Digital-Library/Publications/Detail/?ord516=OrgaGrp&ots591=0C54E3B3-1E9C-BE1E-2C24-A6A8C7060233&lng=en&id=15462> (Letöltés: 2009. április 15.)

The National Strategy for Maritime Security (September 20, 2005) – Internet: http://www.dhs.gov/xlibrary/assets/HSPD13_MaritimeSecurityStrategy.pdf (Letöltés: 2009. április 30.)

The National Strategy for the Physical Protection of Critical Infrastructure and Key Assets (February, 2003) – Internet: http://www.dhs.gov/xlibrary/assets/Physical_Strategy.pdf (Letöltés: 2009. május 2.)

United Nations Convention on Law of the Sea (UNCLOS), 10 December, 1982, – Internet: http://www.un.org/Depts/los/convention_agreements/texts/unclos/closindx.htm (Letöltés: 2009. január 30.)

United Nations Security Council, Report of the Secretary-General on the situation in Somalia, 17 November 2008, S/2008/709 – Internet: <http://www.undemocracy.com/S-2008-709.pdf> (Letöltés: 2009. március 30.)

WARDEN, James: Combined Task Force 151 hunts down pirates in the Gulf of Aden – In.: Stars and Stripes, **March 29, 2009** – Internet:

<http://www.stripes.com/article.asp?section=104&article=61656> (Letöltés: 2009. március 30.)

További felhasznált internetes oldalak:

http://www.un.org/Depts/dpko/dpko/co_mission/unosomi.htm (Letöltés: 2009. március 30.)

http://www.un.org/Depts/dpko/dpko/co_mission/unosom2.htm (Letöltés: 2009. március 30.)

<http://www.un.org/Docs/sc/> (Letöltés: 2009. március 30.)

http://www.cargolaw.com/2008nightmare_mv_biscaglia.html (Letöltés: 2009. január 10.)

<http://www.state.gov/s/crs/> (Letöltés: 2009. április 2.)

<http://www.navy.mil/swf/index.asp> (Letöltés: 2009. június 9.)

<http://www.marines.mil/Pages/Default.aspx> (Letöltés: 2009. június 9.)

<http://www.uscg.mil/>